

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Pakruojo miesto
VVG

PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

**2023 m.
Pakruojis**

TURINYS

ĮVADAS	3
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	7
1.1. TERITORIJA	7
1.2. GYVENTOJAI	8
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ.....	11
2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ	11
2.1.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA	11
2.1.2. SOCIALINĖ IR GYVENAMOJI APLINKA	12
2.1.3. EKONOMINĖ APLINKA	22
2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ	28
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIŠKĖS	30
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIAI STRATEGIJĄ EIGA.....	38
4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS	38
5. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS ⁴	43
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO ⁵ STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA	51
6.1. VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI	51
7. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS PRIEDAI.....	55

IVADAS

Pakruojo miesto vietos veiklos grupė (toliau – Pakruojo miesto VVG) buvo įkurta 2015 m. liepos 2 d. Pakruojo r. savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. T–229.

Teisinė forma – asociacija.

Asociacijos pavadinimas – Pakruojo miesto vietos veiklos grupė.

Asociacijos buveinės adresas – Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis.

Pakruojo miesto VVG steigėjai:

- Pakruojo rajono savivaldybė, veikianti per Pakruojo rajono savivaldybės administraciją;
- Pakruojo Senamiesčio bendruomenė;
- Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacija. (žr. Strategijos 1 priedą).

Pakruojo miesto VVG pagrindinis veiklos tikslas – pagal savo veiklos kompetenciją ir galimybes skatinti Pakruojo miesto plėtrą, aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant miesto plėtros planus bei programas Pakruojo miesto teritorijoje.

Pakruojo miesto VVG teritorija – Pakruojo miestas.

Pakruojo miesto VVG valdymo struktūros schema pateikiama (žr. Strategijos 2 priedą).

Pakruojo miesto VVG sudaro 19 narių, iš jų 18 juridinių ir 1 fizinis asmuo, atstovaujantys verslo, vietos valdžios ir nevyriausybinį sektorius: verslo sektoriui atstovauja 5 juridiniai asmenys (26,32 proc.), vietos valdžios sektoriui atstovauja 1 juridinis asmuo (5,26 proc.), nevyriausybinį sektorių atstovauja 13 juridinių asmenų (68,42 proc.). (žr. Strategijos 3 priedą).

Pakruojo miesto VVG kolegialaus valdymo organą (valdyba) sudaro 12 narių (įskaitant valdybos pirmininką), kuriais skiriami narių – juridinių asmenų pasiūlyti fiziniai asmenys. Kiekvienas iš partnerių skiria po keturis valdybos narius. Valdybą sudaro deleguotų abiejų lyčių asmenys: moterų ir vyrų ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų, ir vienas kolegialaus valdymo organo (valdybos) narys yra jaunesnis negu 29 metų. (žr. Strategijos 4 priedą).

Taikant bendruomenių inicijuotos vietos plėtros (BIVP) metodą, Pakruojo miesto VVG 2017–2022 m. sėkmingai įgyvendino pirmąją vietos plėtros strategiją „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2016–2022 m.“, kurios pagalba Pakruojo miesto gyventojų darbinį įgūdžių ugdymui buvo skirta 48 176,55 Eur (9 proc.), gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui 139 998,76 Eur (26 proc.) ir socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimui 265 551,44 Eur (50 proc.), (Strategijos administravimo išlaidoms – 80 355,98 Eur (15 proc.)). Įgyvendinant strategiją buvo pasiektos visos rodiklių siektinos reikšmės, dalis buvo viršytos. 2017–2022 m. laikotarpiu strategijos „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2016–2022 m.“ įgyvendinime:

- dalyvavo 1 095 dalyviai (planuota 350)
- 22 projektai, kuriuos įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO (planuota 18);
- 25 asmenys dalyvavo darbo praktikos ir/arba savanorystės veiklose (planuota 25);
- Sustiprintas 31 jaunas verslas (planuota 12);
- Pasiūlyta 16 naujų socialinių ir kt. paslaugų skirtų socialinės atskirties mažinimui (planuota 16);
- 119 dalyvių, savanoriaujančių socialinių partnerių organizacijose ar NVO, praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose (planuota 43);
- 58 BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose (planuota 34).

Atsižvelgiant į pasiektus ir lūkesčius viršijusius pirmosios strategijos „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2016–2022 m.“ rezultatus, Pakruojo miesto VVG parengė

antrąją vietos plėtros strategiją „Pakruojo miesto vietos plėtros strategija 2023–2029 m.” (toliau – Strategija), skirtą 2023–2029 m. laikotarpiui.

Strategijos tikslas – prisidėti prie socialinio, užimtumo ir verslo sektorių plėtros Pakruojo mieste, sudarant sąlygas tarpusavyje veikti vietos valdžios, verslo ir nevyriausybiniais sektoriams, taip didinant Pakruojo miesto patrauklumą, mažinant Pakruojo miesto gyventojų socialinę atskirtį, gerinant vietinių įsidarbinimo galimybes bei skatinant socialinį verslą, padedanti vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas.

Strategija parengta įgyvendinant projektą „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės plėtros strategijos parengimas“ 11–001–T–0007, finansuojamą iš Europos Sąjungos fondų, Valstybės biudžeto lėšų pagal 2021–2027 metų investicijų programos 4 prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

2022 m. lapkričio 29 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo protokolu Nr. 4 patvirtinta Pakruojo miesto vietos plėtros strategijos 2023–2027 m. rengimo darbo grupė ir Pakruojo miesto vietos plėtros strategijos 2023–2029 m. rengimo planas. (žr. Strategijos 5–6 priedą).

Strategija parengta remiantis Europos Komisijos 2022 m. rugpjūčio 3 d. sprendimu Nr. C(2022) 5742 patvirtinta programa „2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa“, LR finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 patvirtintomis taisyklėmis „2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ Administravimo taisyklės“, LR vidaus reikalų ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1V-672 patvirtintomis taisyklėmis „Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklės“, Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-6 patvirtintu planu „Šiaulių regiono 2022–2030 metų plėtros planas“, 2023–2029 m. Šiaulių regiono verslo, turizmo, kultūros ir viešųjų paslaugų funkcinės zonos strategija, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. Nr. T-240 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2030 m. strateginiu plėtros planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T-300 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2023–2025 metų strateginiu veiklos planas“, 2022 m. gruodžio 8 d. posėdyje Nr. 4 patvirtintu planu „Jaunimo problemų sprendimo Pakruojo rajono savivaldybėje 2023–2025 metų planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. balandžio 14 d. sprendimu Nr. T-17 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-3 patvirtinta ataskaita „Pakruojo r. savivaldybės 2021 m metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita“ ir kitais dokumentais bei teisės aktais, skirtais bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių/įstaigų ir valdžios institucijų atstovams, kitoms interesų grupėms, savivaldybės gyventojams ir svečiams.

Šioje Strategijoje įtvirtinti tikslai atitinka 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretų uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

Rengiant Strategiją buvo besąlygiškai laikomas horizontaliųjų principų reikalavimų ir užtikrintos visos asmenų teisės nepažeidžiant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos reikalavimų į procesą įtraukiant miesto bendruomenės, viešojo ir privataus sektoriaus atstovus. Vykdyti susitikimai – konsultacijos, diskusijos, svarstytos ir į Strategiją įtrauktos veiklos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti, užimtumui bei verslumui skatinti. Sprendimai buvo priimti bendru sutarimu, išanalizavus bei atrinkus aktualiausias ir opiausias Pakruojo miestui veiklas, atsižvelgiant į visų suinteresuotų miesto bendruomenės atstovų išsakytus poreikius. Formuojant Strategijos tikslus, uždavinius ir veiksmus atsižvelgta Pakruojo miesto gyventojų išreikštą nuomonę pagal miesto

gyventojų apklausos rezultatus, Focus diskusijas pasitelkiant grupės metodą „Pasaulio kavinė“, pateiktas projektinių pasiūlymų idėjas, kurios padėjo identifikuoti opiausias ir svarbiausias vietos teritorijos gyventojų problemas.

Strategijos integruotumas.

Į Strategijos rengimą buvo įtraukti įvairių sektorių (verslo, nevyriausybinis, valdžios ir kt.) atstovai ir buvo atsižvelgiama į jų nuomones, pasiūlymus ir rekomendacijas. Tai leido įvertinti skirtingus požiūrius ir kitokias galimybes bei priimti tinkamiausius Pakruojo miestui socialinės, sociokultūrinės, integracijos į darbo rinką ir verslo bei socialinio verslo, padedančio vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas plėtros sprendimus.

Strategija yra integrali kitų teisinių dokumentų atžvilgiu ir tiesiogiai *prisideda prie Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-6 patvirtintame plane „2022–2030 m. Šiaulių regiono plėtros planas“* numatytos Pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“, kodas LT026-03-01-05, 3. Tikslas „Gerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, mažinti socialinę atskirtį ir 3.1. Uždavinio „Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą“, kodas LT026-03, „įgyvendinimo, nes Strategijoje numatytu 1. Tikslas „Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir kitų susijusių paslaugų teikimą“, 1.1. Uždavinio „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas“, 1.1.1. veiksmu „Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius“ ir 1.1.2. veiksmu „Teikti sociokultūrinės paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo miesto gyventojams“ bus siekiama skatinti patiriančių skurdo riziką ar socialinę atskirtį asmenų įtrauktį į bendruomenę per socialines bendrąsias ir specialiąsias paslaugas, sociokultūrinės veiklas bei skatinant nevyriausybinių organizacijų veiklą socialinėje srityje.

Strategija tiesiogiai prisideda prie *Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T-240 patvirtinto plano „Pakruojo rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginio plėtros planas“* II prioriteto „Veiklios ir solidarios visuomenės plėtra“ 2.1. tikslo „Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas“ 2.1.1. Uždavinio „Kokybiškų, prieinamų, lengvai pasiekiamų bei kompleksinių socialinių paslaugų plėtra“, 2.1.1.1. „Plėtoti ir gerinti stacionarias socialines paslaugas bei jų prieinamumą senyvo amžiaus ir neįgaliems asmenims bei kitų socialiai pažeidžiamų grupių asmenims“ ir 2.1.2. Uždavinio „Socialinės integracijos skatinimas ir paslaugų prieinamumo didinimas“, 2.1.2.5 „Bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumo didinimas“. Taip pat bus prisidedama prie 2.2. Tikslas „Gerinti sąlygas bendruomenių veiklai“, 2.2.1. Uždavinio „Užtikrinti vietos bendruomenių ir NVO plėtrą bei iniciatyvų įgyvendinimą“, 2.2.1.3. „Rengti ir įgyvendinti Pakruojo rajono savivaldybės teritorijoje veikiančių vietos veiklos grupių strategijas“, nes Strategijoje numatytu 1. Tikslas „Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir kitų susijusių paslaugų teikimą“, 1.1. Uždavinio „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas“, 1.1.1. veiksmu „Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius“ ir 1.1.2. veiksmu „Teikti sociokultūrinės paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo miesto gyventojams“ bus socialiai atskirtiems ir pažeidžiamiems tikslinės grupės dalyviams, numatoma teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas, kurios didins socialinę įtrauktį į bendruomenę ir gerins tokių asmenų socialinę padėtį.

Strategija taip pat tiesiogiai prisideda ir prie 3. Prioriteto „Ekonomiškai stiprus ir patrauklus gyventi rajonas“, 3.1. Tikslas „Stiprinti rajono turistinį potencialą“ ir 3.2. Tikslas „Kurti patrauklią rajono viešąją infrastruktūrą“, nes numatyta Strategijos II. Tikslas „Didinti Pakruojo miesto gyventojų įsidarbinimo galimybes ir sudaryti palankias ekonominės veiklos sąlygas verslui bei bendradarbiavimo tinklų kūrimui“, 2.1. Uždaviniu „Organizuoti neformalaus mokymo ir darbinų

įgūdžių ugdymui skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką“, 2.2. Uždaviniu „Organizuoti veiklas, skirtas gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui ir verslo kūrimui bei plėtrai Pakruojo mieste“ ir 2.3. Uždaviniu „Bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos tinklų sukūrimas tarp skirtingų šalies regionų vietos veiklos grupių turizmo bei verslo srityje“ bei III. Tikslu „Skatinti socialinių verslų kūrimąsi ir plėtrą, siekiant teigiamo socialinio ir ekonominio poveikio Pakruojo mieste“, 3.1. Uždaviniu „Organizuoti veiklas, skirtas socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pakruojo mieste“ bus prisidedama, kaip ir strateginio plėtros plano, prie Pakruojo miesto gyventojų užimtumo ir verslumo skatinimo, turizmo ir verslo aplinkos gerinimo bei socialinio verslo kūrimu prisidedama prie patrauklios pramogų ir sveikatinimo viešosios infrastruktūros kūrimo.

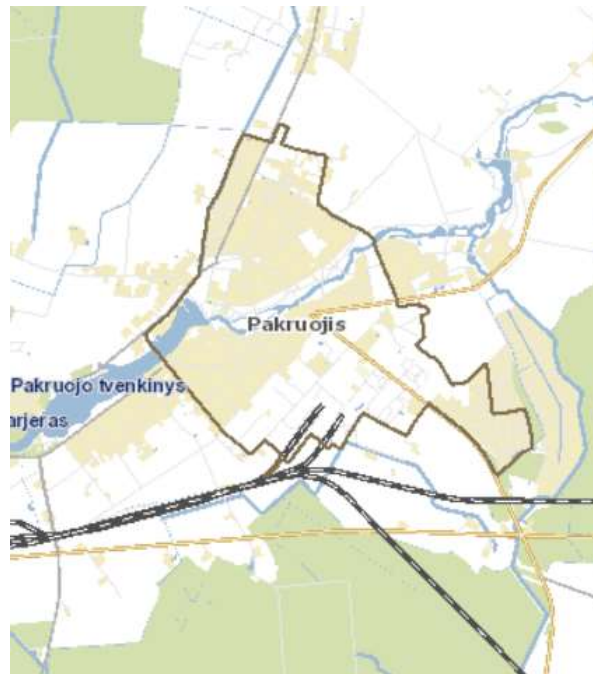
Strategijos novatoriškumas. Pakruojo miesto VVG strateginis plėtros dokumentas, orientuotas į socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų socialinės įtraukties didinimą, sudarant sąlygas ištraukti į ilgalaikę, kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą, palankių sąlygų neturinčių grupių įsidarbinamumą gerinimą, jauno verslo sustiprinimą ir socialinio verslo, padedančio vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas skatinimą, sutelkiant vietos bendruomenes, verslo ir vietos valdžios ryšius. Strategijos rengimo eigoje susiformavo naujas požiūris, kad tai reali galimybė, apjungiant įvairių sektorių ir vietos partnerių pajėgas bei pasinaudojant ES 2021–2027 metų investicijų programos finansavimo galimybėmis, patiems spręsti susidariusias socialines problemas per socialinių inovacijų diegimą, socialinio aktyvumo skatinimą ir socialinio verslo kūrimąsi ir plėtrą. Įgyvendinant Strategiją, socialinės atskirties mažinimas vyks ne per socialines išmokas, o per socialinę ir ekonominę įtrauktį, taip siekiant tvaresnių ir ilgalaikių rezultatų. Tai yra naujo požiūrio vystymas Lietuvos lygmenyje, todėl tam bus pasitelkiama ir užsienio partnerių patirtis. Strategijos novatoriškumą taip pat atskleidžia jos turinys, kuris parodo organizacijos polinkį kelti ambicingus siekius ir juos įgyvendinti, nustatant šių tikslų bei turimų išteklių santykį ir kūrybiškai naudojant turimus ribotus išteklius. Todėl kartu su ambicijomis pasiekti maksimalių rezultatų Pakruojo miesto VVG nuolat analizuos savo veiklą, organizacijos gebėjimus bei trūkumus, įsivertins ką ir kaip tikslinga keisti, tobulinti savo veikloje, kad būtų galima pasiekti kuo efektyvesnių rezultatų.

1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

1.1. TERITORIJA

Pakruojo rajono savivaldybė yra viena šiaurusių savivaldybių šalyje. Pakruojo rajonas užima 1 316 kv. m teritoriją. Pakruojo rajonas šiaurinėje dalyje ribojasi su Latvijos siena, šiaurės vakaruose su Joniškio rajonu, vakaruose – su Šiaulių rajonu, pietuose – su Radviliškio rajonu, o pietryčiuose ir pietuose – su Panevėžio bei Pasvalio rajonais. Rajone yra 2 miestai – Pakruojis ir Linkuva bei 5 miesteliai ir 374 kaimai. Rajoną sudaro 8 seniūnijos: Guostagalio, Klovainių, Lygumų, Linkuvos, Pakruojo, Pašvitinio, Rozalimo ir Žeimelio. Pakruojo rajono administracinis centras – Pakruojo miestas, turintis gerą susisiekimą su didžiais Lietuvos miestais.

Strategijos įgyvendinimo teritorija – Pakruojo miestas, yra išsidėstęs Šiaurinėje Lietuvos dalyje, Šiaulių apskrityje, 36 km į rytus nutolusi nuo Šiaulių. Remiantis Lietuvos Respublikos žemės fondo 2022 m. sausio 1 d. duomenimis, bendras Pakruojo miesto plotas sudarė 351,61 ha, iš kurių žemės ūkio naudmenos sudarė 68,55 ha (19,49%), miškai (miško žemė) – 1,09 ha (0,31%), keliai – 25,67 ha (7,30%), užstatyta teritorija – 220,46 ha (62,70%), vandenys – 12,51 ha (3,56%), kita žemė – 23,33 ha (6,64%). Pakruojo miesto teritorija yra išsidėsčiusi 4 km² plote.

1 pav. Pakruojo miesto teritorijos ribų žemėlapis
Šaltinis: www.regia.lt

Geografinė aplinka. Miestas įsikūręs Mūšos – Nemunėlio žemumoje prie Kruojos upės, netoli kelio (krašto kelias Nr. 150) Šiauliai–Pakruojis–Pasvalys. Per Pakruojo miestą teka upė Kruoja, kuri miesto centre yra patvenkta, todėl rytinėje Pakruojo miesto dalyje yra susiformavęs tvenkinys, o miesto centre sala – pusiasalis. Šalia Pakruojo miesto yra Pakruojo kaimas, kuriame yra įsikūręs Pakruojo dvaras – vienas žinomiausių ir labiausiai lankomų Pakruojo rajono ir visos Lietuvos turistinių objektų. Pakruojo apylinkės gausios dolomitu, kurio skalda yra kasama ir naudojama kelių tiesimui, tad kalnakasybos pramonė yra pagrindinė Pakruojo rajone vyraujanti pramonės šaka.

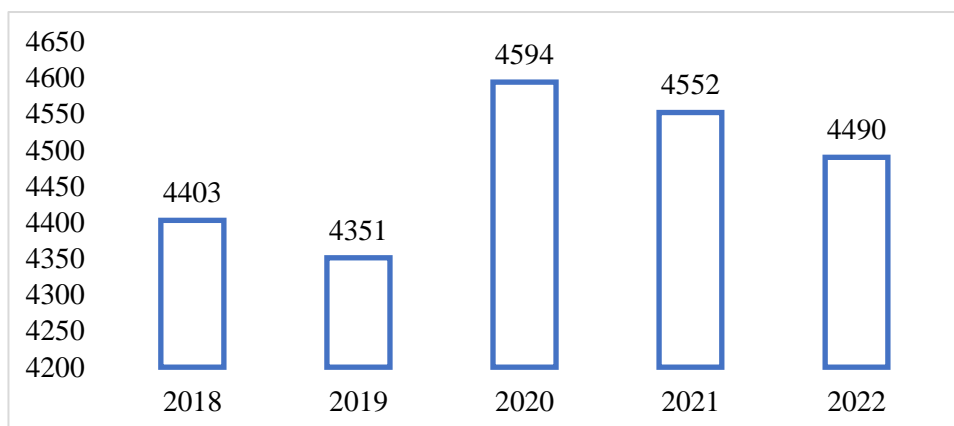
Pakruojo miestas kartu yra Pakruojo rajono savivaldybės ir seniūnijos centras, kurio teritoriją administruoja ir prižiūri Pakruojo miesto seniūnija. Pakruojo miesto seniūnijoje iš seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyvenamųjų vietovių ar jų dalių yra sudaromos seniūnaitijos. Kaip ir visoje Lietuvoje, 2009 m. Pakruojuje buvo įsteigtos 4 seniūnaitijos:

- **Centro** seniūnaitija: S. Dariaus ir S. Girėno g., Kruojos upės iki Pakruojo k., Bagdonišio g., Visos Pakruojo miesto prieigos aplink Statybininkų g.
- **Naujamiesčio** seniūnaitija: P. Mašoto g., Kruojos g. dalis, Saulėtekio g. dalis, Mindaugo g., J. Janonio g.
- **Senamiesčio** seniūnaitija: S. Dariaus ir S. Girėno g., Vilniaus g., P. Cvirkos g., Šiaulių g.
- **Taikos** seniūnaitija: Kruojos upė, Kruojos g. dalis, Mindaugo g., Saulėtekio g. dalis, šiaurinė miesto riba nuo Saulėtekio g. iki Salvio upelio, Salvio upelis, S. Dariaus ir S. Girėno g.

Seniūnaitijų gyventojai teisės aktų nustatyta tvarka renka gyvenamosios vietovės bendruomenės atstovus – seniūnaičius, kurie yra vietos seniūnijų atstovai bendraujant su seniūnų ir kitais valdžios atstovais, padeda spręsti vietos gyventojų problemas ir iššūkius.

1.2. GYVENTOJAI

Rengiant Strategiją analizuojami statistiniai 2018–2022 m. duomenys. Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis, Pakruojo mieste 2022 m. pab. gyveno 4 490 nuolatiniai gyventojai (be Linkuvos miesto duomenų) (žr. 2 pav.).

2 pav. Pakruojo miesto gyventojų skaičiaus kitimas (metų pradžios duomenys)
Šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Iš 2 paveiksle pateiktos Pakruojo miesto gyventojų skaičiaus kitimo duomenų pastebima nežymi Pakruojo miesto gyventojų skaičiaus augimo tendencija **2022 m. duomenis lyginant su baziniais 2018 m. gyventojų skaičiais Pakruojo mieste padidėjo 1,98 proc. arba 87 gyventojais [A1]**. 2018–2019 m. laikotarpiu pastebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas. 2020 m. fiksuotas didžiausias gyventojų skaičiaus augimas. 2020 m. lyginant su 2018 m. gyventojų skaičius išaugo 4,34 proc. (191 gyventojų), o lyginant su prieš tai buvusiais 2019 m. – 5,58 proc. (243 gyventojais). Tam iš dalies įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi COVID–19 pandemija, dėl kurios į Pakruojo miestą (kaip ir į kitus Lietuvos miestus ir rajonus) grįžo iki tol užsienyje ar kituose Lietuvos rajonuose gyvenę asmenys. Iš diagramos duomenų taip pat matyti, jog nuo 2020 m. gyventojų skaičius nors ir buvo didesnis nei baziniais 2018 m. turėjo tendenciją kasmet mažėti. 2020 m. duomenis lyginant su 2021 m. gyventojų skaičius sumažėjo 0,91 proc., o 2023 m. 2,26 proc. Tokiam gyventojų skaičiaus mažėjimui iš dalies įtaką padarė pasibaigusi COVID-19 pandemija, kuri vėl sudarė galimybes gyventojams keliauti po Lietuvą ir pasaulį.

Bendroje Pakruojo rajono gyventojų statistikoje, Pakruojo miesto gyventojai sudaro beveik ketvirtadalį visų Pakruojo rajono gyventojų (žr. 1 lentelė).

	2018	2019	2020	2021	2022
Šiaulių apskr.	262 487	261 452	262 220	261 145	261 764
Pakruojo r.	19 071	18 607	18 827	18 497	18 063
Pakruojo m. (išskyrus Linkuvą)	4 403	4351	4 594	4 552	4 490
Proc. nuo viso rajono gyventojų skaičiaus	23,09	23,38	24,40	24,61	24,86

1 lentelė. Pakruojo rajono ir miesto gyventojų skaičiaus kitimas
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

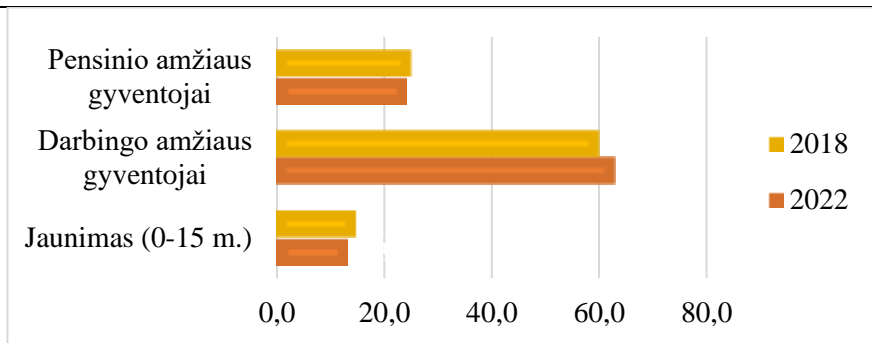
Remiantis 1 lentelės duomenimis, **analizuojamu laikotarpiu Pakruojo miesto gyventojų dalis bendroje viso Pakruojo rajono gyventojų skaičiuje stabiliai didėjo [A1]**. Per visą laikotarpį padidėjo nuo 23,09 iki 24,86 proc.

2021 m. atlikto gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Pakruojo mieste gyveno 83 ne lietuvių tautybės asmenys: 4 lenkų, 14 rusų, 10 ukrainiečių, 7 kitos tautybės ir 48 savo tautybės nenurėdė. Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, Pakruojo r. gyventojų tankumas buvo vienas mažiausias tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių ir siekė 14,1 gyvent./km². Mažą gyventojų tankumą lemia nepakankamai išvystyta miesto infrastruktūra, neigiama gyventojų kaita, migracija. Remiantis gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje 77,16 proc. gyventojų yra Romos katalikai, 0,37 proc. – stačiatikiai, 0,35 proc. – evangelikai liuteronai, 0,08 proc. – evangelikai reformatai, 0,06 proc. – sentikiai. Kitą religiją nurodė 0,13 proc. Pakruojo r. gyventojų, 9,85 proc. nurodė netikintys jokia religija, o 12,0 proc. iš viso nepateikė šios informacijos.

Analizuojant gyventojų skaičiaus pokyčius Šiaulių apskrities savivaldybėse, pastebima, jog gyventojų skaičius didėjo Šiaulių miesto savivaldybėje 4,16 proc., o visose kitose savivaldybėse buvo fiksuotas nuolatinis gyventojų skaičiaus mažėjimas: Akmenės rajono 0,84 proc., Joniškio rajono 2,75 proc., Kelmės rajono 4,39 proc., Pakruojo 5,29 proc., Radviliškio 4,09 proc., Šiaulių rajono 2,09 proc. Analizuojant to paties laikotarpio gyventojų skaičiaus kitimą Šiaulių savivaldybių miestuose (rajonų centruose), didžiausias gyventojų skaičiaus augimas fiksuotas Naujojoje Akmenėje – 2,36 proc. Šiauliuose gyventojų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo 4,16 proc., Pakruojuje 1,98 proc., Joniškėje 1,35 proc. Tuo tarpu Kelmėje ir Radviliškyje fiksuotas gyventojų skaičiaus mažėjimas, atitinkamai 1,83 proc. ir 0,36 proc.

Analizuojant Pakruojo r. gyventojų skaičiaus kitimo pagal amžiaus grupes duomenis matyti, jog 0–4 m. amžiaus vaikų skaičius mažėjo labiausiai lyginant su kitomis amžiaus grupėmis – net 28 proc. Tuo tarpu 30–34 m. ir 35–49 m. amžiaus grupių skaičius augo. Taip pat nežymiai augo 50–54 m. amžiaus grupės gyventojų skaičius (0,19 proc.), 60–64 m. – 8,92 proc. bei 70–74 m. – 5,83 proc. Lyginant šiuo duomenis su Lietuvos ir Šiaulių apskrities duomenimis matomas tų pačių amžiaus grupių asmenų skaičiaus augimas. Lietuvos mastu labiausiai augo 35–39 m. (18,65 proc.), 60–64 m. (22,25 proc.) amžiaus grupės. Šiaulių apskrities mastu augimas pastebimas žymus 30–34 proc. amžiaus grupėje (25,22 proc.), taip pat 35–39 m. (23,59 proc.) ir 60–64 proc. (22,35 proc.). Remiantis šiais duomenimis galima teigti, jog **vaikų ir jaunimo skaičius analizuojamu laikotarpiu Lietuvos, Šiaulių apskrities ir Pakruojo r. mastu turėjo tendenciją mažėti, tuo tarpu tarp darbingo amžiaus gyventojų (30–34 m., 35–39 m.) bei priešpensinio ir pensinio amžiaus gyventojų grupėse pastebimas gana ryškus augimas [C1]**.

Remiantis 3 pav. duomenimis matyti, jog didžiausią, net 60,0 proc. gyventojų dalį sudaro darbingo amžiaus gyventojai. Jaunimas ir pensinio amžiaus gyventojai atitinkamai sudaro 14,9 proc. ir 25,1 proc.

3 pav. Pakruojo r. gyventojų procentinė dalis pagal amžiaus grupes
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Iš 3 pav. matyti, jog **keičiasi gyventojų procentinė dalis vertinant pagal amžiaus grupes: mažėja jaunimo (0–15 m.) [B1] ir pensinio amžiaus gyventojų, didėja darbingo amžiaus gyventojų dalis [A1].**

Siekiant subalansuotos, teigiamus socialinius ir ekonominius pokyčius visuomenėje kuriančios Pakruojo miesto plėtros, Strategijoje orientuojamasi ne į vieną konkrečią tikslinę grupę, todėl pasirinktos šios **tikslinės gyventojų grupės**, į kurias bus orientuota Strategija:

- **Socialiai pažeidžiami ir kiti socialinę riziką ar atskirtį patiriantys asmenys** (grįžę iš įkalinimo įstaigų, reemigrantai, atvykę gyventi į Pakruojo miestą ir kt.), kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, per socialines ir sociokultūrinės veiklas.

- **Senyvo amžiaus asmenys**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, socialinių paslaugų teikimą ir sociokultūrinę integraciją.

- **Neįgalieji**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, socialinės integracijos veiklas per įsidarbinimo, verslumo įgūdžių stiprinimą.

- **Bedarbiai, ilgalaikiai bedarbiai ir kiti ekonomiškai neaktyvūs asmenys, darbingi asmenys**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė, kurios socialinės atskirties integracija galima per įsidarbinimo, verslumo įgūdžių stiprinimą bei savarankiškos veiklos vykdymą;

- **Jaunimas, ypač nedirbantis, nestudijuojantis, nesimokantis, mokymuose nedalyvaujantis, mažiau galimybių turintis jaunimas bei patiriantys socialinę atskirtį jauni asmenys**, gyvenantys Pakruojo mieste – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, per motyvacijas mokymuisi, mokymąsi ir integraciją bei darbo praktinių įgūdžių stiprinimą;

- **Savarankiško verslo atstovai, verslo atstovai** – siekiantys verslumo įgūdžių įgijimo, verslo pradžios ar plėtros stiprinimo.

- **Socialinio verslo atstovai** – juridiniai asmenys siekiantys per socialinį verslą kurti darbo vietas bei prisidėti prie teigiamų socialinių pokyčių kūrimo socialiai pažeidžiamų gyventojų grupėms.

Atsižvelgiant į įvairių tikslinių grupių poreikius Strategijos tikslai, uždaviniai, veiksmai ir veiklos suformuluotos taip, jog jas įgyvendinant jie gautų maksimalią naudą, kuri padėtų geriau integruotis į visuomeninį gyvenimą, sustiprintų jų socialinius gebėjimus ir ryšius, padėtų sukurti tvarią ir ilgalaikę integraciją į darbo rinką ir pan.

Strategijos įgyvendinimo metu, visoms tikslinėms grupėms bus užtikrintos horizontaliųjų principų asmenų teisės nepažeidžiant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos reikalavimų.

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

2.1.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje analizuojamu 2018–2022 m. laikotarpiu buvo fiksuotas didžiausias mirusiųjų skaičiaus augimas Šiaulių apskrityje, kuris siekė 13,99 proc. Gana didelis mirusių skaičiaus augimas fiksuotas Šiaulių r. (9,26 proc.) ir Kelmės r. (3,48 proc.) savivaldybėse. Tuo tarpu didžiausias mirusiųjų skaičiaus mažėjimas analizuojamu laikotarpiu buvo Akmenės r. savivaldybėje, kur mirčių skaičius sumažėjo 6,32 proc. Radviliškio r. savivaldybėje sumažėjo 5,28 proc., Šiaulių m. savivaldybėje – 0,98 proc.

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Mirusieji	343	319	357	400	391*	+13,99
Gimusieji	145	148	146	119	96*	-33,79
Skirtumas	198	171	211	281	295	

2 lentelė. Mirčių ir gimimų skaičius Pakruojo r. savivaldybėje 2018–2022 m. laikotarpiu
Šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Analizuojant gimstamumo duomenis 2018–2022 m. laikotarpiu, pastebima, jog **Pakruojo r. savivaldybėje tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių gimstamumas mažėjo sparčiausiai [D1]**. 2022 m. duomenis lyginant su 2018 m. gimstamumas Pakruojo rajone sumažėjo net 33,79 proc., tuo tarpu Akmenės r. savivaldybėje gimstamumas mažėjo – 20,00 proc., Joniškio r. – 20,42 proc., Kelmės r. – 22,75 proc., Radviliškio r. – 25,93 proc., Šiaulių m. – 21,92 proc., Šiaulių r. – 19,63 proc. Mažėjantis gimstamumas ir augantis mirtingumas negarantuoja natūralios kartų kaitos, todėl gyventojų skaičius mažėja. Kaip matyti iš 2 lentelės duomenų, didžiausias skirtumas tarp gimusiųjų ir mirusiųjų Pakruojo rajone buvo fiksuotas 2022 m., nors ir ankstesniais metais buvo gana didelis, turintis kintančią tendenciją didėti.

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Lietuvos Respublika	131	131	132	134	134
Šiaulių apskritis	148	150	152	155	157
Pakruojo r. savivaldybė	161	168	174	181	182

3 lentelė. Demografinis senatvės koeficientas/asmenys
Šaltinis: Statistikos departamentas

3 lentelėje matomas savivaldybės gyventojų senėjimas per demografinės senatvės koeficientą t.y. pagyvenusių (65 m. ir vyresnių) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus. Lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, jog **Pakruojo rajono savivaldybėje šio rodiklio reikšmės viršija tiek Lietuvos, tiek Šiaulių apskrities reikšmes. Šis rodiklis parodo gyventojų kaitą, pasireiškiančia pensinio amžiaus žmonių skaičiaus didėjimu arba jaunų žmonių skaičiaus mažėjimu [D1], [D2]**.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	-3292	10794	19993	19653	72372
Šiaulių apskritis	-1203	423	840	1943	2960
Pakruojo r.	-277	-293	-181	-49	-139

4 lentelė. Migracijos srautai
Šaltinis. Statistikos departamentas

Šiaulių apskrityje, kaip ir Lietuvoje pastebimi teigiami migracijos srautai. Tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, teigiami migracijos srautai buvo tik Šiaulių miesto ir rajono savivaldybėse. Kitose savivaldybėse buvo fiksuoti neigiami migracijos srautai. **Pakruojo r. savivaldybėje migracijos srautas nors ir buvo neigiamas, tačiau pastebima 50,18 proc. jo mažėjimo tendenciją [D1].** 2018–2022 m. laikotarpiu migracijos srautas sumažėjo Be ilgalaikių natūralios gyventojų kaitos procesų, didelė įtaką gyventojų skaičiaus mažėjimui savivaldybėse turėjo migracija. Dėl migracijos gyventojų skaičius Šiaulių regione 2018–2022 m. sumažėjo 723 gyventojais (0,28 proc.), tačiau eliminavus Šiaulių miesto duomenis stebimas didesnis 3,01 proc. (arba 4892 gyventojų) gyventojų skaičiaus mažėjimas.

Vis labiau senstantys gyventojai rodo, jog keičiasi visuomenės sudėtis: mažėja vaikų ir jaunuolių, daugėja pensinio ir senyvo amžiaus žmonių, todėl socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas, padėtų spręsti vietos bendruomenei aktualias gyventojų skurdo ir atskirties problemas bei skatintų socialinę atskirtį patiriančius asmenis įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą. Pakruojo r. demografinio senėjimo koeficiento didėjimas reiškia didesnę našta darbingo amžiaus gyventojams, kurie turės išlaikyti daugiau senyvo amžiaus žmonių (didėjantis lėšų poreikis socialinei ir sveikatos priežiūrai, infrastruktūrai, susisiekimui ir pan.). Gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas mažina darbingo amžiaus žmonių skaičių, taip sukeldami ekonomines problemas.

2.1.2. SOCIALINĖ IR GYVENAMOJI APLINKA

Užimtumas ir darbo rinka. Remiantis Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) pateikiamais statistiniais duomenimis, lyginant Šiaulių apskrities duomenis 2022 m. didžiausias bedarbių asmenų skaičius nuo visų DAG¹ buvo fiksuotas Akmenės r. savivaldybėje, kur siekė 13,55 proc. ir lyginant su baziniais 2018 m. padidėjo 8,14 proc. , kuris viršijo Šiaulių apskrities ar Lietuvos duomenis. (žr. 5 lentelė). Iš pateiktų duomenų matyti, jog didžiausias bedarbių procentas nuo DAG buvo fiksuotas 2020 ir 2021 m. Tam didžiausios įtakos turėjo dėl COVID–19 pandemijos Lietuvoje ir pasaulyje prasidėjęs karantinas bei su tuo susiję ribojimai (asmenų judėjimui, verslo vykdymui, paslaugų teikimui ir kt.). Šiuo laikotarpiu bedarbių skaičius augo visose Šiaulių apskrities savivaldybėse. Bendras apskrities vidutinis bedarbių procentas nuo visų DAG buvo žemesnis nei šalies. Vertinant pagal atskiras savivaldybės matyti, jog daugiausiai šis rodiklis augo Šiaulių miesto ir rajono savivaldybėse. **Pakruojo r. savivaldybėje vidutinis bedarbių procentas kito mažiausiai ir buvo nežymiai geresnis nei Šiaulių apskrityje bei šalyje [A1].**

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Šalyje	8,50	8,40	12,55	13,03	9,01	0,51
Šiaulių apskr.	8,91	8,86	12,53	12,66	8,81	-0,10
Akmenės r.	12,53	12,22	16,10	16,01	13,55	1,02
Joniškio r.	12,49	11,80	15,00	14,78	8,63	-3,86
Kelmės r.	8,10	7,90	11,80	13,80	8,80	0,70
Pakruojo r.	8,62	7,96	10,58	11,09	8,28	-0,34
Radviliškio r.	10,25	10,61	14,88	14,80	9,71	-0,54
Šiaulių m.	5,83	6,03	9,64	10,03	7,15	1,32
Šiaulių r.	8,7	9,4	13,1	13,5	9,3	0,60

¹ DAG – darbingo amžiaus gyventojai

5 lentelė. Vidutinis bedarbių procentas nuo DAG
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Remiantis 5 lentelės duomenimis galime teigti, jog **Pakruojo r. savivaldybėje lyginant su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybėmis matomas bedarbių procento nuo DAG mažėjimas [A1].**

Analizuojant bedarbių skaičiaus pokyčius matyti, jog vidutinis Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių skaičius analizuojamu 2018–2022 m. Šiaulių apskrities mastu sumažėjo 2,01 proc. (žr. 6 lentelė). Registruotų bedarbių skaičius analizuojamu laikotarpiu labiausiai mažėjo Joniškio r. (33,22 proc.) ir Kelmės r. (22,52 proc.). Pakruojo r. ir Radviliškio r. savivaldybėse registruotų bedarbių skaičius taip pat mažėjo, tačiau gerokai mažiau, atitinkamai 8,25 ir 8,00 proc. Šiose savivaldybėse bedarbių skaičiaus mažėjimas buvo didesnis nei bendrai Šiaulių apskrities mastu. Šalyje vidutinis registruotų bedarbių skaičius padidėjo 6,14 proc.

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Šalyje	148 242	144 898	216 187	225 225	157 344	6,14
Šiaulių apskritis	14 503	14 241	20 067	20 204	14 212	-2,01
Akmenės r. sav.	1 444	1 364	1 751	1 721	1 526	5,64
Joniškio r. sav.	1 644	1 504	1 873	1 817	1 098	-33,22
Kelmės r. sav.	2 277	1 997	2 628	2 448	1 650	-27,52
Pakruojo r. sav.	1 027	921	1 195	1 229	942	-8,25
Radviliškio r. sav.	2 250	2 276	3 137	3 095	2 070	-8,00
Šiaulių m. sav.	3 643	3 761	6 116	6 421	4 536	24,54
Šiaulių r. sav.	2 219	2 417	3 367	3 473	2 391	7,71

6 lentelė. Vidutinis metinis bedarbių skaičius
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Analizuojant 2018–2022 m. laikotarpiu užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo (16–29 m.) duomenis matyti, jog Šiaulių apskrityje šis rodiklis siekė 0,35 proc. Sparčiausiai užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo skaičius mažėjo Kelmės r. savivaldybėje (10,59 proc.). **Pakruojo r. savivaldybėje užimtumo tarnyboje registruotų jaunuolių skaičius padidėjo 4,48 proc. [B10].** Didesnis augimas buvo fiksuotas tik Šiaulių m. (11,73 proc.) ir Radviliškio r. (5,51 proc.). (žr. 7 lentelė)

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis
Akmenės r. sav.	616	646	758	586	617	0,16
Joniškio r. sav.	658	683	862	593	600	-8,81
Kelmės r. sav.	746	605	915	644	667	-10,59
Pakruojo r. sav.	424	316	594	466	443	4,48
Radviliškio r. sav.	980	1 014	1 455	945	1 034	5,51
Šiaulių m. sav.	2 583	2 769	2 769	2 600	2 886	11,73
Šiaulių r. sav.	1 063	1 078	1 488	963	1 023	-3,76

7 lentelė. Užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo (16–29 m.) skaičius
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Siekiant kovoti su gyventojų nedarbu bei gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių, Užimtumo tarnyba vykdo aktyvias darbo rėmimo priemones, kurios skirtos padėti gyventojams lengviau įsidarbinti ar išsilaikyti darbo rinkoje. Užimtumo tarnyboje yra įgyvendinamos šios priemonės (2018–2022 m. laikotarpiu), pvz.: darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, įdarbinimas į įsteigtas darbo vietas, įdarbinimas subsidijuojant, profesinis mokymas ir kt.

Remiantis 8 lentelėje pateikiamais duomenimis matyti, jog dalyvauti šiose programose Pakruojo r. savivaldybėje 2022 m. buvo nukreipti 293 asmenys. **Pakruojo r. savivaldybės 2022 m. duomenis lyginant su baziniais 2018 m., į priemones nukreiptų asmenų skaičius sumažėjo daugiausiai iš visų Šiaulių apskrities savivaldybių (41,16 proc.).** Tuo tarpu 2022 m. duomenis palyginus su prieš tai buvusiais 2021 m. matyti, jog į aktyvaus darbo rėmimo priemones buvo nukreipta daugiau negu dvigubai asmenų (153 asmenimis daugiau).

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis	Pokytis lyginant 2021 m. su 2022 m.
Akmenės r. sav.	409	271	171	233	363	-11,25	55,79
Joniškio r. sav.	430	312	205	187	368	-14,42	96,79
Kelmės r. sav.	551	355	235	321	463	-15,97	44,24
Pakruojo r. sav.	498	365	236	140	293	-41,16	109,29
Radviliškio r. sav.	557	385	225	292	520	-6,64	78,08
Šiaulių m. sav.	1 032	523	627	568	1 071	3,78	88,56
Šiaulių r. sav.	703	498	476	408	900	28,02	120,59

8 lentelė. Asmenų, nusiųstų į aktyvias darbo rėmimo priemones, skaičius
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Asmenų, nusiųstų į aktyvias darbo rėmimo priemones, skaičiaus mažėjimą labiausiai įtakojo COVID-19 pandemija. Mažiausiai asmenų į šias priemones buvo nukreipta 2021 m. Nuo 2021 m. nukreipiamų asmenų skaičius ėmė didėti. Pakruojo r. savivaldybėje asmenys daugiausiai buvo nukreipiami į šias priemones: įdarbinimas subsidijuojant, profesinis mokymas ir parama judumui.

Apibendrinant galima teigti, jog pastebimas bendras darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus augimas mažinantis nedarbo lygį, tačiau jaunimo nedarbo didėjimas tampa opi problema. Nors vykdomos aktyvios darbo rėmimo priemonės, tačiau nemaža dalis jaunimo neturėdami reikiamos kvalifikacijos, žinių ir nerasdami galimybių įsidarbinti Pakruojo mieste, darbo ieškoti išvyksta į kitus rajonus ar užsienį [B10]. Todėl būtina gerinti Pakruojo miesto gyventojų įsidarbinamumą, sudaryti galimybes dalyvauti darbo rinkoje, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių asmenims bei plėtoti darbo su jaunimu sistemą, siekiant didesnės jų integracijos į darbo rinką.

Socialinė apsauga. Pakruojo mieste socialinės paslaugos teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų planu. Remiantis šiuo planu, socialinių paslaugų įstaigų statistiniai rodikliai byloja, kad socialinių paslaugų vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms poreikis yra pats didžiausias. Senatvė, negalia, sveikatos sutrikimai, susiję su daugeliu pokyčių žmogaus gyvenime, todėl vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms būtina ilgalaikė įvairaus pobūdžio pagalba.

Pakruojo r. savivaldybėje veikia vaikų dienos centrai, neįgaliųjų dienos centrai, senų žmonių globos namai, vaikų globos įstaigos, kitos socialinės įstaigos, nevyriausybinės organizacijos [A4].

- Linkuvos SPC padalinio Pakruojo bendruomeniniai vaikų globos namai
- Linkuvos SPC padalinio Bendruomeniniai vaikų globos namai
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Laikino gyvenimo namai
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Pagalba į namus tarnyba
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Bendruomeninių paslaugų tarnyba
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Globos centras
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Integralios pagalbos tarnyba

- Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras
- Pakruojo samariečių bendrijos Pakruojo skyrius

Jose teikiamos šios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės, asmens higienos paslaugos. Iš plataus socialines paslaugas teikiančių organizacijų tinklo matyti nepakankamai išnaudotas jų veiklos potencialas. Analizuojant **teikiamas socialines paslaugas, matome, kad tenkinamas ne visų asmenų (šeimų) poreikis, kuriems toks yra nustatytas, todėl svarbu skatinti bendradarbiavimą su nevyriausybinio sektoriumi, kuris per teikiamas socialines paslaugas leistų padidinti gyventojų socialinį sąmoningumą ir integraciją į visuomenę [A4], [A6], [D4].**

Remiantis Pakruojo r. savivaldybės 2023 m. socialinių paslaugų plano duomenimis, 2018–2022 m. laikotarpiu pastebima, jog mažėja negalią turinčių asmenų skaičius: vaikų skaičius – 26,22 proc., suaugusiųjų – 0,58 proc. (žr. 9 lentelė).

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius				
		2018	2019	2020	2021	2022
1.	Pagyvenusių (65 metų ir vyresnio	4330	4288	4264	4237	4049
2.	Suaugę neįgalūs asmenys	2588	2653	2436	2427	2573
3.	Neįgalūs vaikai	164	166	150	126	121
4.	Socialinės rizikos vaikai	37	23	31	13	25
5.	Šeimų (trys ir daugiau vaikų) skaičius	349	314	384	304	332
6.	Globojamų vaikų skaičius	139	120	105	123	88

9 lentelė. Pakruojo rajono gyventojų sudėtis
Šaltinis. Pakruojo r. savivaldybės 2022 m. socialinių paslaugų planas

Iš 9 lentelės duomenų pastebimos mažėjimo tendencijos socialinės rizikos rodikliuose, kadangi socialinės rizikos vaikų sumažėjo net 32,43 proc., globojamų vaikų 36,39 proc. Šeimų, kuriose auga trys ir daugiau vaikų skaičius 2022 m. duomenis lyginant su 2021 m. 9,21 proc. padidėjo, tačiau lyginant su 2018 m. šis skaičius sumažėjo 4,87 proc.

Apžvelgus 10 lentelėje pateikiamą **šeimų, patiriančių socialinę riziką, skaičiaus kitimą 2018–2022 m., pastebimas tokių šeimų skaičiaus didėjimas (8,23 proc.)**. Taip pat didėja vaikų skaičius šeimose, kurios patiria socialinę riziką. 2018–2021 m. turėjęs kintamą mažėjimo tendenciją, 2021–2022 m. šio rodiklio reikšmė padidėjo 8,58 proc. Socialinę riziką patiriančiose šeimose vyrauja tokios problemos, kaip piktnaudžiavimas alkoholiu, ilgalaikis nedarbas, finansiniai nepritekliai, nestabilūs santykiai šeimose, naudojama fizinė ir psichologinė prievarta tarp partnerių ir prieš vaikus.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Šeimos, patiriančios socialinę riziką	170	147	136	124	184
2.	Vaikų skaičius šeimose, patiriančiose socialinę riziką	417	326	305	268	291
3.	Šeimų, kurioms inicijuota atvejo vadybos paslauga, skaičius	139	120	105	123	* ²

10 lentelė. Šeimų, patiriančių socialinę riziką, skaičiaus kaita
Šaltinis. Pakruojo r. savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus informacija

Vaikai, netekę tėvų globos, auga pas globėjus, budinčius globotojus ar šeimynose, sudėtingiausiai atvejais tokie vaikai auga bendruomeniniuose vaikų globos namuose. Vaikų gerovės

² Tyrimo atlikimo metu 2022 m. duomenys oficialioje statistikoje nebuvo pateikti.

klausimas išlieka labai aktualus, tad siekiama, kad vaikai augtų saugioje, darnioje, jų poreikius atitinkančioje, šeimai artimoje aplinkoje. Pastebėtina, jog per pastaruosius kelerius metus šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičius santykiškai augo, kartu mažindamas institucinės globos nustatymo atvejus. Pakruojo rajono savivaldybėje ilgalaikę socialinę globą teikia 3 šeimynos, kuriose 2022 m. buvo globojama 18 vaikų, šeimose pas globėjus gyveno 51, o institucijoje 19 vaikų.

Remiantis Pakruojo r. savivaldybės turto ir ūkio skyriaus duomenimis (informacija sausio 1 d.), **Pakruojo r. savivaldybėje 2022 m. buvo sudarytos ir galiojo 167 socialinio būsto, gyvenamųjų patalpų nuomos sutartys (4 sutartimis mažiau nei 2018 m.). 2022 m. gauti socialinį būstą laukiančių asmenų/šeimų sąrašė buvo 66 šeimos/asmenys, tai net 56,06 proc. mažiau nei 2018 m. Pakruojo mieste 2018-2022 m. laikotarpiu buvo suteiktas 71 socialinis būstas, iš kurių 19 skirti jaunoms šeimoms. Nuo 2019-2021 m. laikotarpiu Pakruojo r. savivaldybė įgyvendindama priemonę 08.1.2-CPVA-R-408 „Socialinio būsto fondo plėtra“ Pakruojo mieste įsigijo 24 socialinius būstus, 2022 m. buvo įsigytas tik 1 socialinis būstas.**

Savivaldybė padeda jaunoms šeimoms nuomotis socialinį būstą. 2021 m. gruodžio 31 d. iš viso sąrašė gauti socialinius būstus įtraukos 66 šeimos. Iš jų 17 jaunų šeimų. 2021 m. socialinis būstas skirtas 1 jaunai šeimai.

Remiantis statistikos departamento duomenimis, socialinių pašalpų gavėjų skaičius Pakruojo r. savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 47,44 proc. ir buvo mažiausias tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių. Akmenės r. socialinių pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo 16,46 proc., Joniškio r. – 39,52 proc., Kelmės r. – 11,77 proc., Radviliškio r. – 8,13 proc., Šiaulių r. – 10,03 proc. Tik Šiaulių m. savivaldybėje buvo fiksuotas 12,18 proc. socialinių pašalpų gavėjų skaičiaus augimas. Nors pašalpų gavėjų skaičius beveik visose Šiaulių apskrities savivaldybėse mažėjo, tačiau **išlaidos socialinėms pašalpoms analizuojamu laikotarpiu visose savivaldybėse didėjo: Akmenės r. – 8,39 proc., Joniškio r. – 37,67 proc., Kelmės r. – 32,71 proc., Pakruojo r. – 22,89 proc., Radviliškio r. -47,58 proc., Šiaulių m. – 75,16 proc., Šiaulių r. -51,95 proc.** Pakruojo r. savivaldybėje socialinėms pašalpoms skiriama lėšų suma buvo mažiausia tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių ir 2021 m. (2022 m. duomenų nebuvo) siekė 966,5 tūkst. Eur.

Apibendrinant galima teigti, jog **pastebimi teigiami pokyčiai negalią turinčių asmenų skaičiaus mažėjime, tačiau socialinė atskirtis ir patiriama socialinė rizika didėja, galime teigti, jog toliau išlieka poreikis, pasitelkiant nevyriausybinės organizacijas ir socialinius verslus, mažinanti socialinę atskirtį ir plėtoti socialines paslaugas, kas prisidėtų prie šių socialinių problemų sprendimo bei teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje kūrimo [B11]. Tai kartu yra galimybė socialiniams verslams, kurie kurdami teigiamą socialinį poveikį, spręstų pasirinktų socialiai pažeidžiamų grupių atskirties problemas ir sunkiau integruojamų bendruomenės gyventojų grupių sunkumus [C6].**

Sveikatos apsauga ir visuomenės sveikata. Pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, parodantis bendrą sveikatos rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų bei gydymo veiksmingumą – yra vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VTGT), kuri paskutinių trejų metų duomenimis Lietuvoje sutrumpėjo 2,3 metais. Pakruojo rajono savivaldybėje gyventojų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė 2019 m. buvo 73,9 m., 2020 m. – 72,3 m., o 2021 m. – 73 metai. Pakruojo rajono savivaldybės gyventojų VTGT buvo 1,2 metų trumpesnė nei šalies vidurkis.

Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 m. ataskaitos duomenimis³, 18 iš 58 visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių Pakruojo rajono savivaldybėje lyginant su šalies vidurkiu buvo geresni, tačiau 20 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis, tarp jų svarbiausios:

- Savižudybių skaičius tenkantis 10 000 gyventojų (2,13 karto didesnis);

³ Tai naujausi duomenys. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės stebėsenos 2021 m. ataskaita patvirtinta 2023 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-3.

- Socialinės rizikos šeimų skaičius tenkantis 1 000 gyventojų (2,58 karto didesnis);
- Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius tenkantis 10 000 gyventojų (2,36 karto didesnis) ir kt.

Pakruojo r. mirtingumas mažėjo 5,75 proc. Lietuvoje gyventojų mirtingumo struktūra pagal pagrindines mirčių priežastis išlieka panaši, kurioje vyrauja mirtys dėl kraujotakos sistemos, širdies ligų bei piktybinių navikų. 2021 m. mirtys dėl šių priežasčių sudarė 88,02 proc. visų mirusiųjų [B5]. Pakruojo r. savivaldybės visuomenės sveikatos rodikliai taip pat atskleidžia, jog pagrindinės Pakruojo r. gyventojų (kaip ir apskrityje, šalyje) mirties priežastys – širdies ir kraujagyslių ligos. Įvairių mokslinių tyrimų duomenimis, reguliarus fizinis aktyvumas sumažina ne tik tikimybę jomis susirgti, bet ir gerina fizinę ir emocinę savijautą, todėl būtina ieškoti naujų būdų, priemonių skatinančių gyventojus labiau rūpintis savo fizine ir emocine sveikata, skatinti įvairių amžiaus grupių asmenų fizinį aktyvumą, aktyviau ir įtraukiau vykdyti gyventojų švietimą sveikos gyvensenos, žalingų įpročių prevencijos ir kitais klausimais. Didėjantis pensinio amžiaus žmonių skaičius įtakoja augantį, ir stacionarių palaikomojo gydymo ir slaugos, paliatyviosios pagalbos (suaugusiųjų ir vaikų) paslaugų poreikį [A5], [C2], [D5], [D6].

Siekiant spręsti aktualias Pakruojo miesto gyventojams fizinės ir emocinės savijautos problemas, svarbu tobulinti gyventojams teikiamų socialinių ir sociakultūrinių paslaugų kokybę bei sudaryti palankesnes sąlygas gyventi sveikesnį ir saugesnį gyvenimą. Skatinti socialinį aktyvumą, kad būtų atliepti jautriausių socialinių grupių poreikiai, pagyvenusiems miesto gyventojams ir jaunimui, sudarant sąlygas įsitraukti į ilgalaikę, kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą, jaunoms šeimoms kurtis mieste, numatant palankesnes galimybes įsidarbinti ar pradėti nuosavą verslą.

Neformalus suaugusiųjų mokymas. Pakruojo mieste suaugusiųjų profesinį mokymą, perkvalifikavimą, kvalifikacijos tobulinimą pagal formalias ir neformalias mokymo programas vykdo Verslo ir svetingumo profesinės karjeros centro VESK Šiaurės filialo Pakruojo skyrius. Šis skyrius glaudžiai bendradarbiauja su rajono ir viso regiono verslo įmonėmis, švietimo įstaigomis, bibliotekomis, darbo biržomis, rengia projektus vietos gyventojams, palaiko ryšius su Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmais ir kt. Pakruojo mieste veikia Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras, kuriame vykdomas suaugusiųjų profesinis orientavimas ir informavimas, vykdoma kultūriškai švietėjiška veikla (konkursai, parodos, klubai, susitikimai, koncertai, Trečiojo amžiaus universitetas), teikiamos kvalifikacijos tobulinimo paslaugos bei skatinama pagyvenusių asmenų savanorystė. Pakruojo mieste veikia papildoma ugdymo įstaiga J. Pakalnio menų mokykla. Tai formalus muzikinio ir papildomo meninio ugdymo įstaiga, skirta vaikų ir jaunuolių muzikinių ir kitų meninių įgūdžių ir gebėjimų ugdymui, jų kūrybinių galių, meninės saviraiškos bei laisvalaikio kultūros plėtojimui, tačiau siūlomas veiklų spektras yra nepakankamas ir neatliepia įvairaus amžiaus grupių kultūrinių saviraiškos poreikių. Atsižvelgiant į tai, atsiranda terpė mokykloje vystyti įvairesnes jaunimo, jaunų šeimų, laisvalaikio užimtumas, kultūrinės saviraiškos veiklas bei efektyviau įveiklinti esamą laisvalaikio infrastruktūrą [B3], [B9].

Kultūra. Pakruojo rajono savivaldybės teritorijoje veikia ir kultūrinių gyventojų poreikius užtikrina Pakruojo kultūros centras (su 8 skyriais), Linkuvos kultūros centras (su 4 skyriais ir 2 laisvalaikio salėmis), Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka (su 23 padaliniais) bei Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“, Tačiau Pakruojo mieste kultūrą puoselėja tik Pakruojo kultūros centras, kuriame veikia 13 mėgėjų meno kolektyvų: pučiamųjų instrumentų orkestras „Viestartas“ (22 dalyviai); šokių grupė „Reketys“ (16 dalyvių); šokių grupė „Laja“ (16 dalyvių); pagyvenusių žmonių mišrus vokalinis ansamblis „Sidabrinė gija“ (10 dalyvių); mėgėjų teatras (8 dalyviai); dailės studija (suaugusiųjų) (12 dalyvių); moterų vokalinis ansamblis (8 dalyviai); vaikų etnostudija (10 dalyvių); folkloro kolektyvas „Verdenė“ (23 dalyviai); vaikų vokalinis ansamblis „Šypsenėlės“ (12 dalyvių); vokalinis instrumentinis ansamblis (4 dalyviai); liaudiškos muzikos kapela (5 dalyviai); mišrus choras (20 dalyvių). Lyginant mėgėjų meno kolektyvų duomenis su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybių, apskrities ir šalies rodikliais (žr. 11 lentelė), mėgėjų meno kolektyvų skaičius

Pakruojo rajone sumažėjo 15,38 proc. ir buvo didesnis nei šalyje (-12,26 proc.) ar Šiaulių apskrityje (-13,18 proc.).

Administracinė teritorija / Metai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis proc., lyginant 2021 m. ir 2017 m.
Lietuvos Respublika	3841	3798	37757	3520	3370	-12,26
Šiaulių apskritis	531	519	506	482	461	-13,18
Akmenės r. sav.	64	65	69	64	61	-4,69
Joniškio r. sav.	59	57	63	60	58	-1,69
Kelmės r. sav.	126	127	117	103	99	-21,43
Pakruojo r. sav.	72	72	70	68	61	-15,28
Radviliškio r. sav.	62	59	56	59	58	-6,45
Šiaulių m. sav.	23	25	22	21	16	-30,43
Šiaulių r. sav.	125	114	109	107	108	-13,60

11 lentelė. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius

Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Pakruojo r. savivaldybės teritoriją aptarnauja Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka su 23 padaliniais. Biblioteka siekia skatinti skaitymą, ugdyti literatūrinį išprusimą, siekė tapti bendruomeniškumo ir pilietiškumo vieta bendruomenėje, suteikdama prieigą prie informacijos ir jos paieškų sistemų, naujausių knygų ir periodinių leidinių, organizuodama kultūrinius renginius, ugdydama skaitmeninį raštingumą. Vartotojams teikiamos elektroninės paslaugos: dokumentų užsakymas, rezervavimas, automatinis informavimas. Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Juozo Paukštelio viešosios bibliotekos 2022 m. veiklos ataskaitos duomenimis, bibliotekose suorganizuotų renginių skaičius išaugo 15,3 proc., gyventojų skaitomumas padidėjo 24,7 proc., bibliotekos lankytojų skaičius 32,7 proc., o vaikų lankytojų skaičius net 45,1 proc. Remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pateikiamais duomenimis, Pakruojo r. savivaldybė visoje Šiaulių apskrityje turėjo vieną plačiausių bibliotekos tinklų: Radviliškio r. – 26, Pakruojo r. – 24, Šiaulių r. – 27, Joniškio ir Kelmės r. – po 18, Akmenės r. – 14. Toks platus bibliotekų tinklas leidžia užtikrinti kad Pakruojo rajono gyventojai gautų bibliotekos siūlomas paslaugas, galėtų naudotis sukauptu knygų fondų kiek įmanoma arčiau jų gyvenamosios vietovės.

Remiantis LR statistikos departamento duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje nėra registruoto nė vienas muziejus [B4]. Pakruojo mieste 2017 m. duris atvėrė medinė sinagoga, kurioje veikia parodos, vyksta koncertai, susitikimai, edukacijos bei filmų peržiūros. Ši sinagoga yra svarbus ir vertingas žydų ir visos Lietuvos architektūros ir kultūros paveldo objektas. Šalia Pakruojo miesto yra įsikūręs Pakruojo dvaras su gyvuojančiu muziejumi, kuriame pateikiama sustabdyta dvariško gyvenimo diena. Nors į statistikos departamento duomenų bazę neįtraukti, bet Pakruojo rajone veikia Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“, „Myliu žirgą“ Janeliūnų šeimos ekspozicija, Stasio Ušinsko muziejus bei Petrašiūnų geležinkelio muziejus.

Didžiausią įtaką mėgėjų meno kolektyvų dalyvių mažėjimui turi prastėjanti šalies, apskrities bei Pakruojo r. sav. demografinė situacija, tačiau net ir mažėjant gyventojų, meno kolektyvų skaičiui Pakruojo mieste, kultūrinė veikla yra vykdoma aktyviai, taikomos įvairios kultūros formos, siekiant pritraukti kuo didesnę dalyvių skaičių. Išvystytas bibliotekų veiklų ir kultūros centro meno kolektyvų spektras, Strategijos rėmuose sudaro palankias sąlygas sociokultūrinių paslaugų kūrimui ir plėtrai, kurios prisidėtų prie socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių miesto gyventojų įtraukties, efektyvesnio socialinių problemų sprendimo, jų socialinės integracijos didinimo [C3].

Bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų. Pakruojo r. savivaldybės duomenimis, 2022 m. Pakruojo rajone veikia 43, o mieste 5 bendruomenės: Pakruojo miesto Naujamiesčio bendruomenė, Pakruojo Senamiesčio bendruomenė, Pakruojo seniūnaitijos Taikos seniūnaitijos bendruomenė, Pakruojo centro bendruomenė bei Pakruojo miesto bendruomenė „Malūnas“. Pakruojo rajone buvo

registruota ir veikė 35 nevyriausybinės organizacijos, iš kurių 20 buvo registruotos Pakruojo mieste [A6]. Pakruojo r. savivaldybėje veiklą vykdo 2 vietos veiklos grupės: Pakruojo miesto vietos veiklos grupė ir Vietos veiklos grupė „Pakruojo rajono partnerystė“. Pakruojo r. veikia stiprios nevyriausybinės organizacijos, turinčios žinių, gebėjimų ir patirties teikti įvairias sociokultūrinės paslaugas, rengti ir įgyvendinti projektus. Lietuvos Samariečių bendrijos Pakruojo skyrius ir Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras nuo 2017 m. vykdo projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai Pakruojo rajone“. Daugiausia bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas teikė Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras, Linkuvos socialinių paslaugų centras ir Lietuvos Samariečių bendrijos Pakruojo skyrius, Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo parapijos „Caritas“, Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Pakruojo Viltis“, VšĮ „Retenė“, Agentūros – visos Lietuvos vaikai Pakruojo labdaros ir paramos fondas ir kitos aktyvios nevyriausybinės organizacijos. Organizacijos teikia sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros, transporto organizavimo, aprūpinimo būtinaisiais drabužiais ir avalyne ir kitas bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas ir kt. [A6] Dalis Pakruojo miesto bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų aktyviai įsitraukė į pirmosios Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos 2016–2022 m. įgyvendinimą teikdamos socialines ir sociokultūrinės paslaugas, tokias kaip: asmeninės higienos ir skalbinių skalbimo paslaugos; nemokamo pavėžėjimo paslauga socialiai atskirties asmenims; vaikų ir jaunimo krizių įveikimo dienos stovyklos; senjorų sveikatinimo ir fizinio aktyvumo veiklos; gyvenimo mentorystės ir kt., kurias siekiant mažinti socialinę atskirtį, toliau išlieka poreikis plėtoti ir šiame laikotarpyje, tad būtina užtikrinti šių paslaugų tęstinumą [B5], [B6], [B7].

Nevyriausybinių organizacijų skatinimui ir stiprinimui Pakruojo r. savivaldybėje yra įsteigta ir veikia Pakruojo rajono savivaldybės nevyriausybinių organizacijų taryba, kurios tikslas – užtikrinti ir skatinti nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą nustatant, formuojant ir įgyvendinant nevyriausybinių organizacijų plėtros savivaldybėje politiką, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų. **Pakruojo r. savivaldybė, siekdama skatinti nevyriausybines organizacijas, kasmet skelbia kvietimą teikti paraiškas nevyriausybinių organizacijų projektams, finansuojamiems iš Pakruojo r. savivaldybės biudžeto lėšų.** 2022 m. nevyriausybinių organizacijų projektams buvo paskirstyta 10 000,00 eurų. Finansavimą gavo 24 nevyriausybines organizacijos. **2018 m. nevyriausybinių organizacijų projektams buvo skirta 8 310,00 Eur. 2019–2022 m.–Nevyriausybinių organizacijų projektams buvo skirta 10 000,00 Eur** [A6]. Apibendrinant galima teigti, jog Pakruojo mieste veikia platus nevyriausybinių organizacijų tinklas, turintis žinių ir gebėjimų teikti įvairias socialines ir sociokultūrinės paslaugas, rengti ir įgyvendinti projektus. Nedarbas, gyventojų senėjimas didina socialinių paslaugų poreikį. Pakruojo mieste gyvenančių socialinių paslaugų gavėjų skaičius yra gana didelis, todėl būtina daugiau dėmesio skirti kompleksišku socialinių paslaugų teikimui ir naujų paslaugų kūrimui, atliepiant vietos gyventojų poreikius. Svarbu skatinti kartu veikti įvairių sektorių atstovus ir nevyriausybines organizacijas aktyviau bendradarbiauti tarpusavyje, imantis iniciatyvos teikti trūkstamas socialines paslaugas. Sudaryti sąlygas socialiai pažeidžiamiesiems įsitraukti į ilgalaikę ir kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą.

Jaunimo politika. Pakruojo r. savivaldybėje veikia Pakruojo rajono savivaldybės taryba (SJRT), kuri yra sudaroma savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui iš 8 narių, atstovaujančių jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas bei vietos valdžią. Prie Pakruojo r. sav. jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo aktyviai prisideda Savivaldybės jaunimo organizacijų taryba — Pakruojo rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“, kuri vienija 22 rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas.

Pakruojo r. savivaldybės duomenimis, Pakruojo rajone 2022 m. veikė 9 jaunimo organizacijas, kurių 4 buvo registruotos Pakruojo mieste. Taip pat veikė 4 su jaunimu dirbančios organizacijos (Pakruojo mieste: Pakruojo Juozo Pakalnio menų mokyklos Atviras jaunimo centras ir Pakruojo vaikų ir jaunimo klubas prie Pakruojo rajono policijos komisariato), 2 nacionalinių organizacijų padaliniai

(Lietuvos moksleivių sąjungos Pakruojo mokinių savivaldų informavimo centras (MSIC), Lietuvos skautijos Šiaulių krašto „Eglės“ draugovė) bei 5 neformalios jaunimo grupės. 2022 m. duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėse veikė 7 mokinių savivaldos.

Viena iš naujausių bei patraukliausių darbo su jaunimu formų yra atvirasis darbas su jaunimu, kuris vykdomas atvirosiose jaunimo erdvėse ir atviruose jaunimo centruose. Pakruojo r. savivaldybėje atviro darbo su jaunimu principais veiklą vykdo 1 jaunimo centras ir 2 jaunimo erdvės. Pakruojo Juozo Pakalnio menų mokyklos Atviras jaunimo centras vykdo atvirą darbą su jaunimu Pakruojo mieste, teikia socialines, pedagogines, psichologines paslaugas 14–29 metų asmenims, sudaro sąlygas jaunimo užimtumo, neformaliojo ugdymo, lavinimo ir saviraiškos poreikiams tenkinti, socializuotis. 2018–2022 m. laikotarpiu iš savivaldybės biudžeto jaunimo organizacijų rėmimo programai stabilia buvo skiriama po 9 000,00 Eur.

Remiantis Jaunimo reikalų agentūros duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje buvo 22 akredituotų savanorių priimančių organizacijų, kurios gali priimti savanorius ilgalaikiai 6 mėn. savanorystei. Atsižvelgiant į Pakruojo rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pateiktą informaciją, akredituotų organizacijų 2019 m. buvo 4, 2020 m. – 17, 2021 m. – 22. **Lyginant akredituotų organizacijų skaičių su kitų Šiaulių apskrities savivaldybių, Pakruojo r. savivaldybė išsiskiria priimančių organizacijų gausa ir siūlomų veiklų įvairove jaunimui [A8].** Akmenės r. savivaldybėje veikė 13 akredituotų priimančių organizacijų, Joniškio r. – 20, Kelmės r. – 8, Radviliškio r. – 7, Šiaulių m. – 18, Šiaulių r. – 7.

Jaunimo savanoriškos tarnybos savanorių papildomam finansavimui Pakruojo r. savivaldybė iš biudžeto skyrė: 2019 m. – 1 000,00 Eur., 2020 m. – 1 400,00 Eur., 2021 m. ir 2022 m. – 3 000,00 Eur. [A8] 2021 m. Jaunimo savanoriškos tarnybos programoje dalyvavo 21 jaunuolis, iš kurių 13 programą baigė, 4 nutraukė, 4 jaunuoliai programą baigė 2022 m. 2023 m. balandžio mėn. Pakruojo savivaldybės puslapyje pradėjo veikti savanorių skiltis, kuriose įvairias savanorystės galimybes gali rasti tiek jaunimas, tiek kitų amžiaus grupių atstovai. Savanorystės skiltyje nevyriausybinių organizacijų taip pat gali skelbti savo renginius, veiklas ir pan., kuriems reikalingi savanoriai. [C4].

Remiantis jaunimo reikalų agentūros atlikto darbo su jaunimu situacijos tyrimo duomenimis, Pakruojo r. savivaldybė 2019–2021 m. laikotarpiu buvo tarp 10 geriausiai vertinamų Lietuvos savivaldybių darbo su jaunimu srityje [A7]. Pakruojo r. savivaldybėje yra sudaryta palanki aplinka sėkmingam jaunimo politikos įgyvendinimui. Mieste veikia pakankamai daug jaunimo organizacijų, reglamentuotas ir išvystytas jaunimo politikos įgyvendinimas, todėl pasinaudojant veikiančiomis jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis reikia daugiau dėmesio skirti vietas bendruomenių jaunimo įtraukimui, dirbti su jaunimo bei visuomenės lyderiais, siekiant kuo daugiau jaunimo įtraukti į jaunimo politikos formavimą bei siekti didesnės jų integracijos į darbo rinką, skatinti jaunimą pradėti verslus arba plėtoti turimus, taip mažinant nedarbo lygį jaunimo tarpe. Aktyvios ir patyrusios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, turinčios didelį potencialą, bendradarbiaujant su kitomis nevyriausybėmis organizacijomis, gali užtikrinti sveikatinimo, sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo, psichologinės pagalbos ir kt. paslaugų įvairioms gyventojų grupėms teikimą. [A4], [B5], [B6], [C2], [C3], [C4]

E. paslaugos. Pakruojo r. savivaldybės informacija skirta gyventojams, verslininkams, turistams apie svarbiausius įvykius, vykdomus projektus, bendruomenių, organizacijų ir įmonių naujienas yra skelbiamos interneto svetainėje www.pakruojis.lt. Šioje svetainėje taip pat yra pateikiamos ir savivaldybės teikiamos elektroninės paslaugos gyventojams bei ūkio subjektams, yra galimybė gauti e. Konsultacijas, vykdyti e. Apklausas, registruoti e. problemas, stebėti Tarybos posėdžių transliacijas internetu bei rasti jų vaizdo įrašus Youtube platformoje. Vadovaujantis 2022 m. spalio 12 d. Pakruojo r. savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. AV–641 buvo patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teikiamų paslaugų sąrašas. Iš 72 patvirtintų paslaugų, gyventojai naudodamiesi el. bankininkyste, elektroniniais valdžios vartais ir kt., elektroniniu būdu gali gauti 55 (76 pro.) paslaugų. Pakruojo r. savivaldybės administracija, seniūnijos, bendruomenės ir kitos

organizacijos efektyvesniam informacijos viešinimui ir sklaidai naudoja Facebook socialinį tinklą. Pakruojo r. savivaldybė turi daugiau nei 4,2 tūkst. Facebook sekėjų. Nors teikiamų e. paslaugų spektras yra gana platus, tačiau daliai gyventojų informacija apie jų teikiamas galimybes ir galimybes jomis pasinaudoti yra nepakankamos, ypatingai socialinėje srityje informacijos skaida sunkiai pasiekia tikslines grupes. Atsižvelgiant į tai trūksta susistemintos, apibendrintos informacijos apie mieste teikiamas socialines ir sociokultūrinės paslaugas, socialines sėkmės istorijas ir geruosius pavyzdžius [C8].

Kūno kultūra ir sportas. Pakruojo r. savivaldybės duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje veikė 27 sporto klubai, iš kurių Pakruojo mieste veikė 20. [5]. Į 2021–2023 m. Pakruojo r. savivaldybės strateginį veiklos planą buvo įtraukta nauja priemonė „Sporto srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos skatinimas“. Šiai priemonei įgyvendinti 2021 m. buvo skirta 15 000,00 Eur. Sporto projektų rėmimo konkursui buvo pateiktos 16 klubų projektinės paraiškos, iš kurių 13 buvo susiję su aukštu meistriškumu, 3 su fizinio aktyvumo skatinimu. Savivaldybės parama sporto klubų projektams sudarė 13 560,00 Eur. 2022 m. 15 sporto klubų projektams buvo paskirstyta 13 800,00 Eur. Pakruojo mieste veiklą vykdo Pakruojo rajono sporto centras, kuris sudaro sąlygas rajono gyventojams praktikuoti kūno kultūrą ir sportą, rengia sportininkus sportinėms varžyboms, organizuoja sporto varžybas ir kitus kūno kultūros bei sporto renginius, rūpinasi vaikų, jaunimo, dirbančiųjų bei pagyvenusių žmonių, taip pat žmonių su negalia ir kitų rajono gyventojų kūno kultūra ir sportu, koordinuoja ir remia rajone įregistruotų sporto klubų bei kitų sportinių organizacijų sportininkus, atstovaujančius rajonui apskrityje, šalies, tarptautinėse varžybose ir kituose sporto renginiuose. Sporto centre kultivuojamos šios sporto šakos – krepšinis, futbolas, lengvoji atletika ir BMX dviračių sportas. **Apibendrinant galima teigti, jog galimos įgyvendinti integruotos priemonės, skirtos socialinei ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integracijai, o sporto klubai turi potencialą, ne tik vykdyti tradicines fizinio aktyvumo skatinimo veiklas, bet ir tapti socialiniais verslais, padedančiais vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas. [A6], [B5], [B6], [C2], [C3].**

Viešasis saugumas. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 m. (2022 m. duomenys nepateikti, todėl pateikiami ir analizuojami 2017–2021 m. duomenys) Pakruojo r. savivaldybėje 100 tūkst. gyventojų teko 19,06 proc. mažiau nusikalstamų veikų⁴ nei šalyje ir 11,85 proc. mažiau nei Šiaulių apskrityje. Remiantis 12 lentelėje pateiktais duomenimis, 2017 m. nusikalstamumas Pakruojo rajone buvo 9,39 proc. didesnis nei šalyje ir 20,38 proc. didesnis nei Šiaulių apskrityje. Tai buvo aukščiausi nusikalstamumo rodikliai tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių. **Per analizuojamą penkių metų laikotarpį nusikalstamumo rodikliai Pakruojo r. savivaldybėje sumažėjo daugiau nei 50 proc. ir iš didžiausių nusikalstamumą Šiaulių apskrityje turinčių savivaldybių tapo savivaldybe, kurioje nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius mažiausias (išskyrus Šiaulių r. savivaldybę). [A9], [C1].**

Administracinė teritorija / Metai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis proc., lyginant 2021 m. ir 2017 m.
Lietuvos Respublika	2257	2070	1841	1656	1516	-32,83
Šiaulių apskritis	2051	1854	1710	1597	1392	-32,13
Akmenės r. sav.	1994	1663	1294	1818	1397	-29,94
Joniškio r. sav.	1926	1813	1761	1583	1392	-27,72
Kelmės r. sav.	1918	1937	1863	1651	1405	-26,75
Pakruojo r. sav.	2469	2412	2144	1707	1227	-50,30

⁴ Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą, *nusikalstama veika* – teisės pažeidimas; veika, už kurią baudžiamasis įstatymas numato sankciją (pvz., bausmę, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio, priverčiamąsias medicinos priemones) (II ir III skyrius).

Radviliškio r. sav.	2104	1923	1914	1802	1557	-26,00
Šiaulių m. sav.	2141	1872	1735	1570	1468	-31,43
Šiaulių r. sav.	1764	1552	1339	1319	1123	-36,34

12 lentelė. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, skaičius

Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Apibendrinant galima teigti, jog mažas nusikalstamumas sukuria saugią ir patrauklią aplinką šeimoms. Tai sudaro palankias sąlygas jaunų šeimų kūrimuisi Pakruojo mieste.

Civilinė sauga. Pakruojo rajono savivaldybėje veikia Ekstremalių situacijų komisija ir Ekstremalių situacijų operacijų centras. Gyventojams perspėti Pakruojo r. savivaldybėje yra 3 centralizuoto valdymo ir 19 vietinio valdymo elektros sirenų. Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje slėptuvių nėra. 2021 m. Pakruojo r. savivaldybės administracijos direktorius patvirtino Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje esančių kolektyvinių apsaugos statinių sąrašą. Pakruojo mieste yra 8 kolektyvinės apsaugos statiniai, kuriuose gali būti apgyvendinta 6687 asmenys. Visi pastatai pritaikyti neįgaliesiems. 2021 m. taip pat buvo patvirtintas priedangų sąrašas, kuriame yra įtvirtinti 8 statiniai visoje Pakruojo r. savivaldybėje. Pakruojo mieste yra 4 priedangos, kurių bendras plotas 1 708 kv. m., ir galinčios sutalpinti 948 gyventojus. Remiantis 2021 m. civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje apžvalga, Gyventojų švietimas yra viena iš svarbiausių civilinės saugos funkcijų, diegiant visuomenės savisaugos kultūros pagrindus bei siekiant suteikti gyventojams žinių apie galimus pavojus ir kaip jiems apsisaugoti. Apžvalgoje⁵ pateikti duomenys rodo, kad šalies gyventojai vis dar nepakankamai žino apie galimus pavojus ir tik 7 procentai apklaustųjų šalies gyventojų tikrai žinotų (50 procentų gyventojų greičiausiai žinotų), kaip reikėtų elgtis stichinių ar žmogaus sukeltų nelaimių metu [B8]. Atsižvelgiant į tai būtina organizuoti įvairias edukacines prevencines programas, mokymus ir kt. įvairioms gyventojų grupėms, suteikiant žinių ir gebėjimų reaguoti mobilizacijos ir ekstremalių situacijų atveju, daugiau dėmesio skiriant negalia turinčių asmenų ir senjorų gebėjimui reaguoti šiomis situacijomis. Atsižvelgiant į Visuomenės apklausos 2021 m duomenis, šalies gyventojai (tame tarpe ir Pakruojo r. gyventojai) vis dar nepakankamai žino apie galimus pavojus ir gebėtų reaguoti mobilizacijos ar ekstremalių situacijų atveju, tad būtina ugdyti įvairių gyventojų grupių žinias ir gebėjimus reaguoti mobilizacijos ir ekstremalių situacijų atveju (daugiau dėmesio skiriant negalia turinčių asmenų, pagyvenusių asmenų žinių ir gebėjimų stiprinimui). [A6]

2.1.3. EKONOMINĖ APLINKA

Veršlas. Pagrindinių makroekonominių šalies rodiklių projekcijos. LR finansų ministerijos 2022 m. gruodį paskelbtame ekonominės raidos scenarijuje 2022–2025 metams numatoma, kad Lietuvos bendrasis vidaus produktas⁶ vidutiniu laikotarpiu gali augti vidutiniškai 2,4 proc. per metus. Lietuvos ekonomikai artimiausiu metu ir toliau teks susidurti su neigiamomis netiesioginėmis Rusijos sukkelto karo Ukrainoje pasekmėmis. Naujausi statistiniai duomenys rodo, kad pernai įgytas popandeminis ekonomikos atsigavimo pagreitis išsikvepia – dėl geopolitinės įtampos poveikio pasibaigus pirmajam metų ketvirčiui. 2023 m. – 0,7 proc., o 2024–2025 m. – po 3 proc. per metus. Padidėjusi įtampa energetikos srityje ES ir išaugusi energetikos krizės tikimybė didina neigiamą riziką dėl šio scenarijaus išsipildymo. Numatoma, kad 2023 m. užimtų gyventojų skaičius sumažės 0,7 proc.,

5

[https://pagd.lrv.lt/uploads/pagd/documents/files/1%2Bpriedas_%2BCSS%2Bbukles%2B2021%2Bm_%2Bapzvalga%2Bpati%2Bkslinta\(1\).docx](https://pagd.lrv.lt/uploads/pagd/documents/files/1%2Bpriedas_%2BCSS%2Bbukles%2B2021%2Bm_%2Bapzvalga%2Bpati%2Bkslinta(1).docx)

⁶ Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *bendrasis vidaus produktas (BVP)* – galutinė šalyje per tam tikrą laikotarpį sukurtų prekių ir paslaugų vertė. BVP yra vienas iš pagrindinių rodiklių, apibūdinančių šalies ekonomikos išsivystymo lygį.

o nedarbo lygis padidės iki 7 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais atsigauant ekonominiam aktyvumui nedarbo lygis mažės ir laikotarpio pabaigoje sudarys 6,5 proc. 2022 m. rugsėjo mėn. paskelbtos atnaujintos Eurostato demografinės projekcijos (pagrindinis scenarijus) numato, kad nuo 2024 m. darbingo amžiaus gyventojų skaičius Lietuvoje ims palaipsniui mažėti, todėl erdvės užimtų gyventojų skaičiui augti bus nedaug. Atsižvelgiant į tai numatoma, kad nuo 2024 m. mažėjant nedarbui užimtų gyventojų skaičius nedidės. 2023 m. esminiai darbo užmokesčio augimą skatinantys veiksniai išliks tokie patys kaip ir 2022 metais. MMA padidinta iki 840 Eur, taip pat didinamas pareiginės algos bazinis dydis, 2023 metų biudžete numatyti sektoriniai sprendimai dėl sveikatos priežiūros, švietimo sektorių, vidaus tarnybos sistemos, kultūros ir meno darbuotojų atlyginimų didinimo. Numatoma, jog 2023 m. infliacijos tempas sulėtės iki 9,4 proc. kas turės įtakos gyventojų perkamajai galiai, o realiam darbo užmokesčiui augant sparčiau nei infliacija, namų ūkių vartojimas išliks gana didelis ir reikšmingai prisidės prie BVP augimo. 2024–2025 m. laikantis prielaidos, kad energijos žaliavų kainos išliks stabilios, infliacijos tempas turėtų priartėti prie 2 proc. Karo Ukrainoje eigos ir pasekmių neapibrėžtumas bei dujų ir elektros energijos kainų raida išliks esminiai infliacijos rizikos veiksniai vidutiniu laikotarpiu.

Makroekonominiai rodikliai / Metai	2021 m.	Projekcija 2022 m. rugsėjis			
		2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, proc.	6,0	2,4	0,7	3,0	3,0
Suderinto vartotojų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis), proc.	4,6	18,9	9,4	2,3	2,0
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, EUR	10,6	13,0	9,1	5,0	5,0
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc. (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį)	7,1	5,9	7,0	6,8	6,5

13 lentelė. Pagrindiniai ekonominės raidos scenarijaus rodikliai
Šaltinis. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenys

Bendrasis vidaus produktas – svarbiausias rodiklis, nusakantis apskrities išsivystymo lygį ir augimą. Remiantis 14 lentelėje pateiktais duomenimis, šalyje ir visose apskrityse BVP vienam gyventojui augo. Šiaulių apskrityje 2021 m. BVP vienam gyventojui sudarė 15,00 tūkst. Eur. Tarp visų apskričių, Šiaulių apskrityje 2017–2021 m. laikotarpiu BVP augimas buvo vienas didžiausių ir sudarė 29,31 proc. Kadangi šaltiniuose 2022 m. rodiklių informacijos nėra, todėl pateikiami ir analizuojami 2017–2021 m. duomenys.

Administracinė teritorija / Metai m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis proc., lyginant 2017 m. su 2021 m.
Lietuvos	14,9	16,2	17,5	17,8	20,0	34,23
Alytaus apskritis	9,4	9,9	10,5	10,7	11,5	22,34
Kauno apskritis	15,2	16,6	17,8	18,1	20,4	34,21
Klaipėdos	15,0	15,7	16,7	16,6	18,4	22,67
Marijampolės	9,1	9,5	10,4	11,0	11,8	29,67
Panevėžio	11,2	11,9	12,8	13,2	14,1	25,89
Šiaulių apskritis	11,6	12,4	13,2	13,6	15,0	29,31
Tauragės	8,4	9,3	9,7	9,8	10,9	29,76
Telšių apskritis	10,9	11,7	12,0	12,3	13,5	23,85
Utenos apskritis	9,0	9,5	10,2	10,6	11,2	24,44
Vilniaus apskritis	21,4	23,5	25,5	25,7	29,8	39,25

14 lentelė. BVP vienam gyventojui, to meto kainomis
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) – yra vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių. TUI investuojamai šaliai daro teigiamą poveikį kuriant naujas darbo vietas, taikant naujus vadybos modulius, diegiant modernesnes technologijas, plėtojant šalies eksportą bei stiprinant nacionalinį suverenitetą. Statistikos departamento duomenimis, 2021 m. Pakruojo r. savivaldybėje TUI, tenkančios vienam gyventojui siekė 2028,00 Eur. **Rodiklis yra daugiau nei 4 kartus mažesnis nei šalies vidurkis, tačiau nežymiai, 3,36 proc. viršija apskrities rodiklį. [D3].** Analizuojamu laikotarpiu TUI tenkančios vienam gyventojui Pakruojo r. net 23,26 proc., kaip tuo tarpu kitose Šiaulių apskrities savivaldybėse šio rodiklio reikšmės didėjo (išskyrus Akmenės ir Joniškio r.). Tai rodo ganėtina aukštą Pakruojo rajono verslo konkurencingumą, tačiau būtina ieškoti verslo skatinimo būdų ir metodų, padėsiančių ugdyti gyventojų verslumą, užtikrinančių smulkių įmonių konkurencingumą ir gebėjimą išsilaikyti rinkoje, kuriant pridėtinę vertę ir darbo vietas.

Administracinė teritorija / Metai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis proc., lyginant 2021 m. ir 2017 m.
Lietuvos Respublika	5825	6070	7405	8563	9661	65,85
Šiaulių apskritis	1298	1251	1794	1723	1962	51,16
Akmenės r. sav.	5122	4986	4891	4936	4514	-11,87
Joniškio r. sav.	417	87	136	145	182	-56,35
Kelmės r. sav.	12	18	109	119	276	2200,0
Pakruojo r. sav.	2643	3261	4486	3440	2028	-23,26
Radviliškio r. sav.	396	463	547	397	428	8,08
Šiaulių m. sav.	1454	1254	2385	2433	3304	127,23
Šiaulių r. sav.	561	636	653	631	643	14,62

15 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Verslo situaciją savivaldybėje apibūdina įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius bei ūkio subjektų skaičius tenkantis 1 000–iui gyventojų. Statistikos departamento duomenimis, 2022 m. pab. buvo įregistruoti 818 ūkio subjektai, tačiau veiklą vykdantys buvo tik 445 ūkio subjektai. Remiantis statistikos departamento duomenimis, tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, **Pakruojo r. savivaldybėje veikiančių subjektų skaičius buvo mažiausias. Analizuojamu laikotarpiu Pakruojo r. savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius augo 5,54 proc., tai vienas lėčiausių augimo tempų tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, mažesnis augimo tempas buvo tik Šiaulių m. savivaldybėje.[B2], [D3],**

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis proc., lyginant 2022 m. ir 2018 m.
Lietuvos Respublika	105093	107444	108258	113516	122456	16,52
Šiaulių apskritis	7571	7636	7564	7818	8328	10,00
Akmenės r. sav.	363	389	385	408	450	23,97
Joniškio r. sav.	463	477	454	479	511	10,37
Kelmės r. sav.	538	560	549	572	618	14,87
Pakruojo r. sav.	410	407	411	413	445	8,54
Radviliškio r. sav.	679	676	689	699	766	12,81
Šiaulių m. sav.	4061	4031	3979	4095	4281	5,42

Šiaulių r. sav.	1067	1096	1087	1152	1257	17,81
-----------------	------	------	------	------	------	-------

16 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius

Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Didžioji dalis Pakruojo rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų yra labai mažos įmonės (iki 10 darbuotojų). 2022 m. pab. duomenimis jos sudarė 79,10 proc. visų Pakruojo rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų (352 ūkio subjektai). [C7]. Mažų įmonių (nuo 10 iki 50 darbuotojų) 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje veikė 68 (15,28 proc.), vidutinių įmonių (nuo 50 iki 250 darbuotojų) – 24 (5,39 proc.), o didelių įmonių – 1 (0,22 proc.).

Taigi, Pakruojo rajono savivaldybėje dominuoja smulkusis ir vidutinis verslas, kuris yra vienas svarbiausių šalies ekonomikos augimo veiksnių. Smulkiajame ir vidutiniame versle Lietuvoje dirba didžioji dalis gyventojų. Smulkusis ir vidutinis verslas reikšmingai veikia vietos ekonominę būklę, skatina inovacijas, tačiau kartu yra itin jautrus aplinkos pokyčiams. **Didelė grėsmė išvelgiama viešojo ir privataus sektorių paslaugų, jų teikėjų ir kaštų optimizavime, kadangi dėl mažėjančio gyventojų (paslaugų gavėjų) skaičiaus priimami optimizavimo sprendimai, kurių pasėkoje uždaromos įmonės, įstaigos, jų padaliniai, kurie perkeliama į internetinę erdvę arba didesnius miestus [D7].** Todėl būtina palaikyti socialinio verslo (t. y. kuriančio darbo vietas, paslaugas ir (ar) prekes sunkiau integruojamoms bendruomenės gyventojų grupėms) kūrimąsi ir plėtrą per Strategijos įgyvendinimą, remiant reikalingos įrangos įsigijimą, socialinio verslo pradinių produktų ir paslaugų sukūrimą, kadangi taip bus atliepti miesto gyventojų poreikiai ir reikalingų paslaugų atsiradimas.

Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, Pakruojo rajono savivaldybėje 2022 m. pabaigoje daugiausia ūkio subjektų veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje (101 ūkio subjektų arba 22,7 proc.), kitos aptarnavimo veiklos sektoriuje (80 ūkio subjektai arba 17,98 proc.), transporto ir saugojimo sektoriuje (39 ūkio subjektai arba 8,76 proc.), žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje (38 ūkio subjektų arba 8,54 proc.). apdirbamosios gamybos sektoriuje (31 ūkio subjektai arba 6,97 proc.) ir meninio, pramoginio ir poilsio organizavimo sektoriuje (30 ūkio subjektų arba 6,74 proc.). 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje buvo įregistruota 30 naujų ūkio subjektų.

Ekonominės veiklos rūšis	Vienetai
A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	38
B Kasyba ir karjerų eksploatavimas	3
C Apdirbamoji gamyba	31
D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	3
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	2
F Statyba	22
G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	101
H Transportas ir saugojimas	39
I Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	11
J Informacija ir ryšiai	2
K Finansinė ir draudimo veikla	3
L Nekilnojamojo turto operacijos	12
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	20
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	3
O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	4
P Švietimas	20
Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	21
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	30
S Kita aptarnavimo veikla	80

T Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu	X
U Ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla	X
Viso pagal ekonominės veiklos rūšis	445

17 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų struktūra pagal ekonominės veiklos rūšis
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Asmenys, sudalyvavę Užimtumo tarnybos siūlomose aktyvaus darbo rėmimo priemonėse įsidarbina ar susikuria darbo vietą sau. Remiantis Užimtumo tarnybos duomenimis, asmenų, dirbusių su verslo liudijimų analizuojamu 2018–2022 m. laikotarpiu didėjo visose Šiaulių apskrities savivaldybėse išskyrus Kelmės r. Ten asmenų dirbančių su verslo liudijimu skaičius sumažėjo 9,05 proc. Iš visų Šiaulių apskrities savivaldybių, asmenų dirbančių su verslo liudijimu skaičius labiausiai augo Šiaulių rajono (25,63 proc.) ir Šiaulių miesto (24,19 proc.) savivaldybėse. **Pakruojo r. savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu asmenų dirbančių su verslo liudijimu skaičius išaugo 4,78 proc., o lyginant 2022 m. su prieš tai buvusiais – 5,72 proc. [A3] (žr. 18 lentelė).**

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis
Akmenės r. sav.	421	349	377	471	451	7,13
Joniškio r. sav.	743	640	780	932	747	0,54
Kelmės r. sav.	1 182	860	1 051	1 178	1 075	-9,05
Pakruojo r. sav.	670	737	633	664	702	4,78
Radviliškio r. sav.	958	800	892	978	983	2,61
Šiaulių m. sav.	5 123	4 914	5 339	6 197	6 362	24,19
Šiaulių r. sav.	1 510	1 467	1 645	1 919	1 897	25,63

18 lentelė. Asmenų, dirbusių su verslo liudijimu skaičius
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Verslumo lygis yra vienas svarbiausių vietos ekonomikos konkurencingumo ir stabilumo veiksnių, parodantis verslo aplinkos patrauklumą. **2022 m. pradžioje Pakruojo rajono savivaldybėje 1000-iui gyventojų atiteko 14,6 mažų ir vidutinių įmonių. Šis rodiklis atsiliko nuo šalies, apskrities bei daugumos nagrinėjamų savivaldybių [B2] (aukštesnis tik už Akmenės r. sav., kurios 1000-iui gyventojų atiteko 13,6 mažų ir vidutinių įmonių).** Didžiausias verslumo lygis 2022 m. pradžioje buvo Šiaulių m. sav. Visose nagrinėjamose savivaldybėse verslumo lygis 2018–2022 m. augo.

Remiantis Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos respublikos finansų ministerijos 2022 m. duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje yra pradėtos 8 įmonių bankroto procedūros, iš kurių 3 Pakruojo mieste.

Jau 20 metų Pakruojo r. savivaldybėje veikia VŠĮ Pakruojo verslo informacijos centras, kurio tikslas yra tenkinti viešuosius interesus vykdant verslo konsultacines, švietimo, mokymo paslaugas, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą. Verslo centro veikla apima tris kryptis:

- Verslą. Verslo centro darbuotojai gali padėti įkurti nuosavą verslą, verslininkus pakonsultuoti įmonės steigimo, finansavimo šaltinių paieškos, mokesčių ir kitais aktualiais klausimais.
- Turizmą. Pateikia informaciją apie turizmo objektus, ką veikti, ką pamatyti Pakruojo rajone.
- Renovaciją. Verslo centro darbuotojai gali padėti planuojantiems daugiabučių renovaciją.

Remiantis Pakruojo verslo informacijos centro duomenimis, per 2021 m. buvo įregistruota 30 naujų mažų ir vidutinių įmonių (2020 m. – 25, 2019 m. – 17), išregistruota 2021 m. – 11, 2020 m. – 8, 2019 m. – 15.

Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimas. Smulkaus ir vidutinio verslo skatinimui Pakruojo r. savivaldybės taryba 2018 m. yra patvirtinusi Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo tvarkos aprašą, kuris skirtas palankios verslo plėtros ir spartesnės rajono ekonomikos augimo sąlygų

sudarymui, vietinių iniciatyvų skatinimui ir naujų darbo vietų kūrimui. [C7]. SVV fondas remia vidutinės, mažos ir labai mažos įmonės, verslininkus, ūkininkus, nevalstybines verslininkų organizacijas. 2018 m. iš Savivaldybės biudžeto skirta lėšų smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimui – 23 906,03 Eur, 2019 m. – 14 910,00, 2020 m. – 19 157,41, 2021 m. – 20 000,00 Eur., 2022 m. – 19 733,94 m.

Socialinis verslas – tai inovatyvus verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos. Socialinis verslas apima tris pagrindinius aspektus: verslumo (nuolatinė ūkinė komercinė veikla), socialinį (socialinių tikslų siekimas) ir valdymo (ribotas pelno paskirstymas, skaidrus valdymas). Pakruojo mieste socialinio verslo įmonių 2022 m. duomenimis nebuvo registruota. **Siekiant didinti skurdo, socialinės atskirties problemų sprendimo efektyvumą, atsižvelgiant į socialinių ir sociokultūrinių paslaugų poreikį bei Strategijos rengimo metu anketinio tyrimo ir diskusijose išreikštu poreikiu kurti socialinius verslus, būtina skatinti socialinio verslo kūrimąsi, plėtrą Pakruojo mieste. Vadovaujantis tyrimo metu surinktų projektinių idėjų pasiūlymuose pateikta informacija, matoma, jog yra šių socialinių verslų sričių atsiradimo Pakruojo mieste poreikis: kineziterapijos centras, kuriame būtų teikiamos fizinės ir emocinės sveikatos reabilitavimo paslaugos; senelių globos namai; pavėžėjimo paslaugos; laidojimo paslaugos, laisvalaikio ir pramogų bazės įrengimas ir kt. [A2], [A3], [C5], [C6], [C7].**

Turizmas, kultūros paveldas. Pakruojo r. savivaldybėje veikia verslo informacijos centras, kuris kartu veikia kaip turizmo informacijos centras, kuris yra įsikūręs Pakruojo mieste. Centro interneto svetainėje ir Facebook platformos paskyroje „Pakruojo turizmas“ lankytojai gali rasti informaciją apie lankytinas vietas, ekotuzimą, muziejus ir jų ekspozicijas, renginius, paslaugas turistams, užsisakyti įvairias edukacines programas, ekskursijas, rinktis Pakruojo miestą ir rajoną pažinti pėsčiomis keliaujant Camino Lituano keliu ar centre išsinuomotu dviračiu.

Remiantis statistikos departamento duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje veikė tik 5 apgyvendinimo paslaugas teikiančios įmonės, iš kurių tik viena veikė Pakruojo mieste (svečių namai „Kruoja“), o kitos dvi šalia Pakruojo esančiame Pakruojo kaime (viešbutis „Stadala“ (Malūnininko namas) ir viešbutis Pakruojo dvaro centriniuose rūmuose). Taip pat Pakruojo mieste nakvynę galima rasti „Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos bendrabutyje. Statistikos departamento duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje, lyginant su Šiaulių apskrities savivaldybėmis, apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių buvo mažiausiai. Pakruojo verslo informacijos centro duomenimis, Pakruojo mieste veikė 4 kavinės, picerija, baras/grilis, 3 greito maisto užkandinės.

Remiantis statistikos departamento duomenimis, bendras nakvynių skaičius Pakruojo r. savivaldybės apgyvendinimo įstaigose padidėjo 13,18 proc. Analizuojant 19 lentelėje pateiktus duomenis matome, jog stipriai kito nakvynių proporcija tarp Lietuvos ir užsienio šalių turistų. 2018 m. bendrame nakvynių skaičiuje Lietuvos gyventojų nakvynės sudarė 63,92 proc., o užsieniečių 36,08 proc. Prasidėjusi COVID-19 pandemija iš esmės pakeitė situaciją. 2021 m. Lietuvos gyventojų nakvynės sudarė 93,66 proc., o užsieniečių tik 6,34 proc. Panaši tendencija stebima šalyje bei kitose Šiaulių apskrities savivaldybėse.

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis proc., lyginant 2018 m. su 2022 m.
Viso nakvynių	5976	4896	4080	6764	-	13,18
Lietuvos gyventojų nakvynės	3820	3660	3766	6335	-	65,84
Užsieniečių nakvynės	2156	1236	314	429	-	-328,95

19 lentelė. Nakvynių skaičius Pakruojo r. savivaldybės apgyvendinimo įstaigose
Šaltinis. Statistikos departamento duomenys

Pakruojo verslo informacijos centro duomenimis, Pakruojo r. 2021 m. apsilankė apie 15 tūkst. Lietuvos ir užsienio turistų, 2020 m. – apie 29 tūkst., 2019 m. – 37 tūkst., 2018 m. – 26,5 tūkst. Tokiam turistų skaičiaus augimui daugiausiai įtakos turėjo COVID-19 pandemija, kuri dėl kelionių ribojimų sudarė sąlygas labiau plėstis vietiniam turizmui šalies viduje.

Pakruojo r. turizmo sektorius turi nemažai turistinio potencialo, kuris šiuo metu yra mažai išvystytas, trūksta maitinimo ir apgyvendinimo įstaigų, turistinių maršrutų, kurie skatintų vietas ir užsienio turistus Pakruojo mieste ir rajone praleisti bent dvi dienas. COVID-19 pandemija šiuo metu yra iš esmės pakeitusi turizmo srautus, tai paskatindama vietinį turizmą.

Apibendrinant galima teigti, jog turizmo paslaugos ir infrastruktūra Pakruojo mieste nėra pakankamai išvystyta ir išnaudojama. Pakruojo miestą kertantis piligrimų kelias Camino Lituano, šalia esantis Pakruojo dvaras, Pakruojo Sinagoga, Ugniagesių stoginė, miesto teritorijoje esančios palankios erdvės prie vandens ir kiti smulkesni turizmo objektai yra tinkami turizmo, laisvalaikio ir pramogų paslaugų kūrimui ir plėtrai, pritaikant veikti visais metų laikais, išvengiant sezoniškumo įtakos. Tai yra puiki terpė vystyti verslui, įskaitant socialinį verslą. Bendradarbiavimo galimybės su kitomis šalies vietos veiklos grupėmis, taip pat sudaro palankias sąlygas vystyti bendrus turizmo maršrutus, sukuriant bendrus informacijos skaidos kanalus, kurti turizmo klasterius. [A2], [A3], [C5], [C6], [C8], [C10].

2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

Eil. Nr.	Stiprybės	Pagrindimo Nr.	Eil. Nr.	Silpnybės	Pagrindimo Nr.
1.	Išaugęs darbingo amžiaus gyventojų skaičius Pakruojo mieste įtakoja bedarbystės mažėjimą	A1	1.	Dėl mažėjančio jaunimo skaičiaus ir didėjančio pensijinio amžiaus žmonių skaičius, fiksuojamas aukštesnis nei šalies ir didėjantis demografijos senatvės koeficientas	B1
2.	Remiamas smulkus verslas (įgyvendinama SVV rėmimo programa)	A2	2.	Informavimo ir konsultavimo, mentorystės paslaugų trūkumas verslininkams ir planuojantiems pradėti verslą (projektų rengimo ir valdymo, marketingo, finansavimo šaltinių ir kt.), žemas verslumo lygis	B2
3.	Pozityvi gyventojų nuostata į verslo vystymą, kūrimą	A3	3.	Nepakankamas įvairesnių jaunimo, jaunų šeimų, laisvalaikio užimtumas, kultūrinės saviraiškos galimybės	B3
4.	Išplėtotas socialines paslaugas teikiančių įstaigų/organizacijų tinklas bei teikiamos paslaugos	A4	4.	Nepakankamai išvystyta turizmo paslaugų infrastruktūra, paslaugos	B4
5.	Aktyviai veikia sporto klubai, jų veiklai skiriamas finansavimas	A5	5.	Sveikatinimo, fizinio aktyvumo veiklų, paslaugų trūkumas Pakruojo miesto gyventojams (vaikams, jaunimui, senjorams ir kt.),	B5

6.	Aktyvios nevyriausybines organizacijos, turinčios žinių ir gebėjimų vykdyti veiklas, rengti ir įgyvendinti projektus, platus jų tinklas, joms skiriamas savivaldybės finansavimas	A6	6.	Psichologinės, emocinės pagalbos, žinių apie sveiką gyvenseną, psichologinę ir emocinę sveikatą trūkumas	B6
7.	Aktyviai įgyvendinama jaunimo politika	A7	7.	Pavėžėjimo paslaugų trūkumas, ypač pagyvenusiems asmenims, negalią turintiems asmenims, socialiai pažeidžiamiems asmenims ir kt.	B7
8.	Platus akredituotų, savanorių priimančių organizacijų tinklas, skiriamas papildomas finansavimas savanorystės skatinimui	A8	8.	Nepakankamas pilietiškumo ugdymas, žinių bei gebėjimų reaguoti esant ekstremalioms situacijomis trūkumas	B8
9.	Mažas nusikalstamumas sukuriantis saugią ir patrauklią gyvenamąją aplinką šeimoms ir verslui	A9	9.	Mieste neišvystyta jaunų šeimų, jaunų asmenų laisvalaikio infrastruktūra ir nesukurtos erdvės, todėl jaunimas ir šeimos emigruoja į kitus šalies miestus ar šalis	B9
10.			10.	Jaunimo bedarbystės didėjimas dėl nesuderinamų verslo ir jaunimo lūkesčių darbuotojams	B10
11.			11.	Socialinė atskirtį ir riziką patiriančių šeimų ir asmenų skaičiaus didėjimas	B11
Eil. Nr.	Galimybės		Eil. Nr.	Grėsmės	
1.	Sąlygų mokytis, dirbti ir gyventi jaunoms šeimoms gerinimas, siekiant didinti Pakruojo miesto gyventojų skaičių ir mažinti emigraciją	C1	1.	Gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas mažina darbingo amžiaus žmonių skaičių, taip sukeliant ekonomines problemas, mažinantis patrauklumą verslo kūrimui vietovėje	D1
2.	Įvairių amžiaus grupių gyventojų dalyvavimo sveikatos prevencinėse programose skatinimas, prevencinių programų dėl įvairių priklausomybių vykdymas ir plėtra, gyventojų sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo skatinimas, emocinės ir psichologinės pagalbos teikimas	C2	2.	Demografinio senatvės koeficiento blogėjimas turės įtakos demografiniam disbalansui ateityje	D2
3.	Įvairių tikslinių grupių socialinės atskirties mažinimas per savivaldybės įstaigų, bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų	C3	3.	Ekonominiai rodikliai, atsiliekantys nuo šalies ir apskrities rodiklių, ateityje gali lemti didėjančius rajono ir šalies ekonominius skirtumus	D3

	bendradarbiavimą įgyvendinamas veiklas, didinsiančias tikslinių grupių socialinę integraciją, motyvaciją ir kt.				
4.	Savanoriškos veiklos socialinės apsaugos srityje plėtra	C4	4.	Socialinės apsaugos poreikio ir išlaidų šioms paslaugoms augimas dėl senstančios visuomenės	D4
5.	Palankios erdvės prie vandens, tinkančios turizmo ir laisvalaikio pramogų ir paslaugų plėtrai, pritaikant jas veikti visais metų laikais be sezoniškumo	C5	5.	Sveikatos priežiūros ir slaugos poreikio bei išlaidų šioms paslaugoms augimas dėl visuomenės senėjimo	D5
6.	Verslumo, jauno verslo, įskaitant socialinį verslą, steigimo ir plėtros galimybes pasinaudoti ES 2023-2027 m. struktūrinių fondų ir kitų programų finansavimu	C6	6.	Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo ir žalingų įpročių	D6
7.	Didėjanti parama smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai, palankus valstybės požiūris į verslo paramą ir plėtrą	C7	7.	Viešojo ir privataus sektoriaus paslaugų, jų teikėjų ir kaštų optimizacija, jų centralizavimas	D7
8.	Aktyvių informacijos, rinkodaros priemonių taikymas, skatinantis Pakruojo miesto gyventojų, nevyriausybinių organizacijų, verslo subjektų verslumą bei aktyvumą, kuriant ir teikiant gyventojų poreikius atitinkančias socialines ir sociokultūrinės paslaugas	C8			
9.	Piligrimų Camino Lituano kelias einantis per Pakruojo miestą	C9			

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES

Siekiant atliepti vietos teritorijos, kuriai rengiama Strategija, gyventojų lūkesčius, Strategijos tikslai buvo formuluojami remiantis Pakruojo rajono, Šiaulių regiono ir kitų strateginių ir teisinių dokumentų analizės, Pakruojo miesto gyventojų anketinės apklausos, fokusuotų grupių tyrimo, projektinių idėjų pateiktais pasiūlymais ir SSGG analizės rezultatais. Jais siekiama spręsti vietos bendruomenei aktualias gyventojų atskirties problemas, t. y. taikyti prevencines priemones socialiai pažeidžiamiesiems ir socialinę riziką patiriantiems asmenims, padėti socialinę atskirtį patiriantiems asmenims įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą, plėsti galimybes dalyvauti darbo rinkoje, plėtoti darbo su jaunimu sistemą, siekiant didesnės jų integracijos į darbo rinką, diegti socialines inovacijas, siekiant didinti skurdo, socialinės atskirties problemų sprendimo efektyvumą, numatoma skatinti socialinio verslo kūrimąsi, plėtrą. Strategijoje yra išskirti 2 tikslai, kurie suformuluoti atsižvelgiant į 2021–2027 metų

investicijų programos 4.7 konkretų uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“. Žemiau pateikiami tikslai, uždaviniai ir planuojami siekti rezultato bei produkto rodikliai.

1. TIKSLAS – SKATINTI PAKRUOJO MIESTO GYVENTOJŲ AKTYVIĄ ĮTRAUKTĮ Į BENDRUOMENĘ, UŽTIKRINANT SOCIALINIŲ IR SOCIOKULTŪRINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ BEI DIDINTI GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMO GALIMYBES, SKATINANT JŲ VERSLUMĄ, BENDRADARBIAVIMĄ TURIZMO IR VERSLO SRITYSE

Pirmuoju Strategijos tikslu siekiama atliepti Pakruojo miesto gyventojų apklausos, fokus grupių susitikimų metu, projektinėse idėjose išreikštus lūkesčius, atsižvelgiant į SSGG analizės, į Pakruojo rajono, Šiaulių regiono strateginio planavimo dokumentų duomenis, statistinių duomenų analizės rezultatus. Tikslas suformuluotas taip, kad atitiktų 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“. Juo taip pat prisidedama prie Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR–TS-6 patvirtintame plane numatytos Pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“ 3 tikslo „Gerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, mažinti socialinę atskirtį ir 3.1. uždavinio „Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą“. Tai vienas svarbiausių Strategijos tikslų, kuriuo siekiama socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų socialinės integracijos, vietos bendruomenei aktualių gyventojų atskirties problemų sprendimo, t. y. taikyti prevencines priemones, gerinti socialinės integracijos paslaugų, novatoriškų socialinių ir sociokultūrinių paslaugų, padedančių spręsti jų socialines, emocines, užimtumo, socialinių įgūdžių problemas bei padedančių socialinę atskirtį patiriantiems asmenims įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą,

Tikslu taip pat siekiama padidinti Pakruojo miesto gyventojų įsidarbinimo galimybes, siekiant jų didesnės integracijos į darbo rinką bei sudarant palankias sąlygas verslo veiklų vystymui, siekiama skatinti įvairių sektorių (verslo, nevyriausybinų organizacijų ir kt.) atstovų tarpusavio ir su kitų šalies vietos veiklos grupėmis bendradarbiavimą. Šis tikslas suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtas Pakruojo miesto stiprybes A1, A4–A9. Išnaudojant turimas stiprybes per šį tikslą bus sprendžiamos ir mažinamos SSGG silpnybės B1, B3–B11. Stiprybės ir silpnybės tai kompleksas vidinių veiksnių sąlygojančių esamą socialinę, sociokultūrinę, ekonominę situaciją Pakruojo mieste, tačiau be šių veiksnių, taip pat yra išoriniai veiksniai, kurie taip pat svariai įtakoja esamą ir būsimą situaciją. Tad šiuo tikslu bus siekiama pasinaudoti SSGG C1–C6, C9 galimybėmis, kartu mažinant D1, D2, D4–D–7 išskirtas išorės grėsmes.

Formuojant tikslą buvo parengtos šios tikslo alternatyvos:

1. TIKSLO 1 ALTERNATYVA	1. TIKSLO 2 ALTERNATYVA
<p>Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir sociokultūrinių paslaugų teikimą bei didinti gyventojų įsidarbinimo galimybes, skatinant jų verslumą, bendradarbiavimą turizmo ir verslo srityse.</p> <p>Alternatyva skatina socialinės atskirties mažinimą ir integraciją per įvairias gyventojų poreikius atitinkančias socialines ir sociokultūrinės veiklas, tam, kad būtų sukurtas socialinės atskirties mažinimui būtinų veiklų ir paslaugų kompleksas,</p>	<p>Gerinti Pakruojo miesto gyventojų, patiriančių socialinę atskirtį, integraciją į visuomenę gerinant jų gyvenimo kokybę organizuojant užimtumo veiklas, skatinant jų verslumą bei didinant jų galimybes integruotis ir išsilaikyti darbo rinkoje.</p> <p>Alternatyva parengta atsižvelgiant į SSGG analizės duomenimis ir savo siūlomu veiklų spektru apima dvi Pakruojo miesto gyventojams svarbiausias sritis: socialinę ir ekonominę. Tikslu siekiama per įvairias užimtumo veiklas gerinti</p>

	NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)									
3.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	100	110	120	120	100	110	650

Formuojant uždavinį buvo parengtos šios uždavinio alternatyvos:

1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias socialinės integracijos paslaugas.</p> <p>Uždavinio alternatyva suformuota taip, jog ją įgyvendinant būtų ne tik kuriamos ir teikiamos gyventojų socialinius ir sociokultūrinius poreikius atliepančios paslaugos, tačiau kartu sudaromos prielaidos jau esamų paslaugų kokybės gerinimui, ir tęstinumui, kartu sudarant sąlygas padidinti jų prieinamumą Pakruojo miesto VVG teritorijos gyventojams. Šiuo uždaviniu siekiama mažinti B1, B3, B5-B9 silpnybes, kartu mažinant D1-D2, D4-D7 grėsmes, tam pasitelkiant A1, A4-A6 stiprybes ir C2-C4, C6.</p>	<p>Mažinti Pakruojo miesto gyventojų socialinę atskirtį, pasinaudojant esamomis socialinėmis ir sociokultūrinėmis paslaugomis skatinti jų socialinę integraciją.</p> <p>Alternatyvoje siekiama pasinaudojant SSGG A4-A6 stiprybėmis ir išnaudojant C2-C4, C6 galimybes, siekiama sumažinant D3-D6 grėsmių riziką ir padėti spręsti B1, B3, B5-B9 SSGG iškeltas silpnybes. Alternatyva suformuluota aiškiai, tačiau nepakankamai atspindima galimybė kurti ir gyventojams teikti naujas, inovatyvias socialines ir sociokultūrinės paslaugas. Ši alternatyva labiau orientuota į esamų paslaugų teikimo užtikrinimą.</p>

1.2. UŽDAVINYS – ORGANIZUOTI MOKYMO IR DARBINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMIUI SKIRTAS VEIKLAS, SIEKIANČI DIDINTI GYVENTOJŲ INTEGRACIJĄ Į DARBO RINKĄ

Remiantis atliktos Pakruojo miesto statistinių duomenų analizės ir gyventojų poreikių tyrimo duomenimis ir atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“, šiuo uždaviniu ir jame numatytomis veiklomis, siekiama mažinti SSGG analizėje išgrynintas B1-B2, B10 silpnybes, pasinaudojant C1, C6 punktų galimybėmis bei A1-A3 stiprybėmis didinti Pakruojo miesto gyventojų integraciją į darbo rinką. Numatoma pasitelkiant Pakruojo mieste veikiančias įvairias nevyriausybes ir kitas organizacijas skatinti bedarbių, ilgalaikių bedarbių ir kitų ekonomiškai neaktyvių asmenų, darbingų asmenų, taip pat jaunimo (ypač nedirbančio, nestudijuojančio, nesimokančio, mokymuose nedalyvaujančio, mažiau galimybių turinčio bei patiriančio socialinę atskirtį), neįgaliųjų aktyvų dalyvavimą neformalaus ugdymo ir darbinius įgūdžius skatinančiose veiklose, taip sudarant palankesnes galimybes gyventojams įsitvirtinti ir išsilaikyti darbo rinkoje.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmę
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba)	0	0	0	1	1	0	0	0	2

	kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)									
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	0	70	65	0	0	0	135

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Organizuoti mokymo ir darbinių įgūdžių ugdymui skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką.</p> <p>Ši uždavinio alternatyva suformuluota taip, jog įgyvendinant uždavinį Pakruojo miesto gyventojams būtų sudarytos palankios sąlygos mokytis, tobulintis ir įgyti žinių bei įgūdžių, reikalingų norint sėkmingai integruotis į darbo rinką ir joje išsilaikyti. Taip sukuriama prielaidos gyventojams tapti lankstesniems, gebantiems greičiau reaguoti ir integruotis į darbo rinką esant įvairioms sąlygoms. Šiam uždaviniui įgyvendinti pasitelkiamos A1–A3 stiprybės bei C1, C6–C8 galimybės, kuriomis siekiama mažinti B2, B10 silpnybes bei išorines D1, D3, D7 grėsmes.</p>	<p>Ugdyti Pakruojo miesto gyventojų neformalaus bei profesinio mokymo žinias, sudarant palankesnes galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje.</p> <p>Uždavinio alternatyva siekiama prisidėti mažinant SSGG analizėje išskirtas B2, B10 silpnybes bei D1, D3, D7 grėsmes, tam pasitelkiant ir išnaudojant C1, C6–C8 galimybes ir A1–A3 stiprybes, tačiau uždaviniu skatinamas tik teorinis žinių įgijimas, kuris neužtikrina galimybių įsitvirtinti ir išsilaikyti darbo rinkoje, taip užkertamas kelias įgyti būtinų darbinių įgūdžių reikalingų sėkmingai integracijai į darbo rinką.</p>

1.3. UŽDAVINYS – ORGANIZUOTI VEIKLAS, SKIRTAS GYVENTOJŲ VERSLUMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMIUI IR VERSLO KŪRIMUI BEI PLĖTRAI PAKRUOJO MIESTE

Uždavinys suformuotas atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ bei tyrimo metu gyventojų išreikštus poreikius ir lūkesčius naujai Strategijai ir jos veikloms. Uždavinio veiklomis siekiama mažinti SSGG analizėje išgrynintas B2, B10 silpnybes susijusias su verslumo žinių, verslo konsultavimo, verslo mentorystės paslaugų trūkumu, reikalingų norint pradėti naują ar sustiprinti esamą verslą, pasinaudojant C5–C7, C9 punktų galimybėmis bei A1–A3, A4 stiprybėmis organizuoti gyventojų verslumą įgūdžius ugdančias ir kurti verslą skatinančias veiklas. Veiklomis bus skatinamas bedarbių, ilgalaikių bedarbių ir kitų ekonomiškai neaktyvių asmenų, darbingų asmenų, taip pat jaunimo (ypač nedirbančio, nestudijuojančio, nesimokančio, mokymuose nedalyvaujančio, mažiau galimybių turinčio bei patiriančio socialinę atskirtį), neįgaliųjų, savarankiško verslo ir verslo atstovų aktyvus dalyvavimas verslumo ugdymo veiklose, sudarant palankias galimybes verslo pradžiai ir plėtrai.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie	0	0	1	1	1	1	1	0	5

	įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)									
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	20	30	30	30	20	0	130

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

1.3 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.3 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Organizuoti veiklas, skirtas gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui ir verslo kūrimui bei plėtrai Pakruojo mieste.</p> <p>Uždavinio alternatyva savo turiniu prisideda prie SSGG išsikeltų B1, B2, B4 silpnybių ir D1, D2, D3 grėsmių mažinimo, taip išnaudojant A1, A2, A3 stiprybes, skatinant Pakruojo miesto gyventojus įgyti verslumo žinias ir gebėjimus kurti ir sėkmingai vystyti nuosavą verslą. Uždavinio alternatyva užtikrina 1 tikslo įgyvendinimą, nes juo siekiama ne tik skatinti verslų kūrimąsi ir plėtrą Pakruojo mieste, bet ir gyventojams, verslininkams suteikti reikiamų žinių ir gebėjimų būtinų norint sėkmingai vykdyti verslą.</p>	<p>Vykdyti veiklas skatinančias verslo kūrimą ir plėtrą Pakruojo mieste.</p> <p>Uždavinio alternatyva nesudaro pakankamai galimybių prisidėti prie 1 Strategijos tikslo įgyvendinimo, kadangi šiuo uždaviniu neskatinamas Strategijos tikslinių grupių kompetencijų augimas, kuris yra vienas esminių dalykų siekiant vystyti tvarią ir ilgalaikę ekonominę veiklą, taip įsiliejant į darbo rinką. Uždavinio alternatyva prisideda prie SSGG išsikeltų B1, B2, B4 silpnybių ir D1, D2, D3 grėsmių mažinimo, taip išnaudojant A1, A2, A3 stiprybes, skatinant Pakruojo miesto gyventojus pradėti savo verslus ar efektyviau vystyti jau veikiančius verslus.</p>

1.4. UŽDAVINYS – BENDRADARBIAVIMO IR INFORMACIJOS SKLAIDOS TINKLŲ SUKŪRIMAS TARP SKIRTINGŲ ŠALIES REGIONŲ VIETOS VEIKLOS GRUPIŲ TURIZMO BEI VERSLO SRITYJE

Uždavinys suformuotas atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“. Per įvairių sektorių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą siekiama skatinti kurti bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos kanalus, tinklus su kitų rajonų vietos veiklos grupėmis ir jų teritorijoje veikiančiomis organizacijomis. Šiuo uždaviniu akcentuojama bendradarbiavimą vystyti turizmo ir verslo srityse. Uždaviniu siekiama išnaudoti SSGG analizės metu išskirtas A1–A3, A6, A9 stiprybės ir C1, C5, C7, C10 galimybes, kartu mažinant B3–B4, B9–B10 silpnybes bei D1, D2, D3 grėsmes. Šiuo metu Pakruojo miesto VVG yra pasirašiusi ketinimo bendradarbiauti susitarimus su Biržų ir Joniškio miestų vietos veiklos grupėmis (ketinimo bendradarbiauti susitarimai pateikti (žr. Strategijos 7–8 priedą).

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiami reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)	0	0	0	1	1	0	0	0	2

2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	0	10	10	0	0	0	20
----	---	---	---	---	----	----	---	---	---	----

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

1.4 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.4 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos tinklų sukūrimas tarp skirtingų šalies regionų vietos veiklos grupių turizmo ir verslo srityje. Uždavinio alternatyva atskleidžia, jog įgyvendinant šį uždavinį, veiksmai bus nukreipti ne tik į bendradarbiavimą su kitomis šalies vietos veiklos grupėmis turizmo ir verslo srityje, bet ir kuriami informacijos sklaidos tinklai, leisiantys jų pagalba skleisti ir dalintis informaciją apie Pakruojo mieste esančias turizmo ir verslo galimybes, taip siekiant formuoti teigiamą bendradarbiaujančių miestų įvaizdį. Šiuo uždaviniu taip pat iš dalies bus atliepiamas apskričių funkcinė zonų kryptys, skatinančios kelių rajonų, juose veikiančių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą. Uždaviniu siekiama išnaudoti Pakruojo mieste esančias A1-A3, A9 stiprybes bei C5-C10 galimybes, kartu siekiant mažinti B2, B4 silpnybes ir D1, D3.</p>	<p>Bendradarbiavimo tinklų tarp skirtingų šalies viešojo sektoriaus institucijų, nevyriausybinų organizacijų ir verslo subjektų sukūrimas. Uždavinio alternatyva neturi konkrečių bendradarbiavimo kryptų koncentracijos, todėl bendradarbiavimo kryptys gali būti pernelyg skirtingos, kurios nepadės įgyvendinti šios Strategijos, Pakruojo r. savivaldybės, Šiaulių regiono plėtros strateginiuose dokumentuose numatytų tikslų. Taip pat per platus galimų bendradarbiavimo kryptų spektras, gali sumažinti galimybes išspręsti SSGG Strategijoje įtvirtintas silpnybes ir grėsmes, nukrypstant į mažiau reikšmingų problemų sprendimą. Tikslu alternatyva prisideda prie B2, B4 silpnybių ir grėsmių D1, D3 mažinimo, išnaudojant A1-A3, A9 stiprybėmis bei C5-C10 galimybėmis.</p>

2. TIKSLAS – SKATINTI SOCIALINIŲ VERSLŲ KŪRIMĄSI IR PLĖTRĄ, SIEKIANT TEIGIAMO SOCIALINIO IR EKONOMINIO POVEIKIO PAKRUOJO MIESTE

Antrasis Strategijos tikslas suformuluotas siekiant atliepti Pakruojo miesto gyventojų apklausos, fokus grupių susitikimų metu išreikštus lūkesčius, pateiktų projektinių pasiūlymų idėjomis bei atsižvelgiant į SSGG analizę, į Pakruojo rajono, Šiaulių regiono strateginio planavimo dokumentų duomenis, statistinių duomenų analizės rezultatus. Tikslas suformuluotas taip, kad atitiktų 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“ veiklą „Skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas“. Taigi bus siekiama ne tik prisidėti prie vietos verslo ir gyventojų ekonominio efektyvumo skatinimo, bet kartu padėti spręsti gyvenamosios vietovės socialines problemas, prisidedant prie teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje kūrimo ir plėtros. Taip sudaroma sinergija tarp pirmo ir antro Strategijos tikslų, kadangi per socialinio verslo kūrimą ir plėtrą bei sprendžiamas socialinės problemas. Socialinių verslų teigiamas socialinis poveikis bus kuriamas šioms socialinės atskirties tikslinėms grupėms: socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys (pvz., nusikaltimų aukos, benamiai, priklausomybėmis sergantys asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys, mažiau galimybių turintys jaunuoliai ir kt.); asmenys, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis; migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms; nepalankias sąlygas turintys vietos gyventojai; nepalankias sąlygas

1.	Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai, skaičius.	0	0	1	1	1	1	1	0	5
2.	Paramą gavusios įmonės (iš jų: labai mažos, mažosios, vidutinės ir didelės), skaičius.	0	0	0	0	1	0	0	0	1

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

2.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	2.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Organizuoti veiklas, skirtas socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pakruojo mieste.</p> <p>Šia alternatyva siekiama skatinti socialinį verslą Pakruojo mieste, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas: palaikyti socialinio verslo (t. y. kuriančio darbo vietas, paslaugas ir (ar) prekes sunkiau integruojamoms bendruomenės gyventojų grupėms) kūrimą ir plėtrą, per Strategijos įgyvendinimą, remiant reikalingos įrangos įsigijimą, socialinio verslo pradinių produktų ir paslaugų sukūrimą. Uždaviniu bus prisidedama prie socialiai pažeidžiamų ir socialinę riziką patiriančių asmenų teigiamo socialinio poveikio kūrimo šiose srityse: sveikatos apsaugos, užimtumo skatinimo, švietimo ir prevencijos. Šia uždavinio alternatyva siekiama pasinaudojant A1, A2, A4–A9 stiprybėmis ir išnaudojant C2–C4, C5–C10 galimybes, prisidėti prie B2–B9 silpnybių ir D1, D3, D4–D7 grėsmių mažinimo.</p>	<p>Kurti socialinius verslus Pakruojo mieste darančius teigiamą socialinį poveikį socialinę riziką patiriantiems asmenims.</p> <p>Šiuo uždaviniu bus prisidedama prie B3–B9 silpnybių ir D1–D5 grėsmių mažinimo, pasinaudojant A1, A2, A4–A7 stiprybėmis ir C2–C4, C7, C9 galimybėmis. Uždavinio alternatyva apima tik teigiamo socialinio poveikio darymą socialinę riziką patiriantiems asmenims, taip sudaromos diskriminacinės sąlygos paslaugas gauti kitų socialiai pažeidžiamų tikslinių grupių atstovams. socialinio verslo kūrimo procesą, neapimant kitų veiklų reikalingų norint pradėti vystyti socialinį verslą.</p>

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIAI STRATEGIJĄ EIGA

4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Nevyriausybinių, verslo ir vietos valdžios sektorių atstovų dalyvavimas rengiant Strategiją yra labai svarbus, todėl rengiant antrąją Pakruojo miesto vietos plėtros strategiją 2023–2029 m. buvo organizuojami susitikimai su visomis suinteresuotomis šalimis: Pakruojo r. savivaldybės politikais, savivaldybės ir valstybės įmonių bei įstaigų atstovais, Pakruojo miesto bendruomenių, mieste veikiančių nevyriausybinių organizacijų ir neformalių organizacijų atstovais, Pakruojo miesto verslo atstovais, Pakruojo mieste veikiančių neįgaliųjų organizacijų ir įstaigų atstovais, jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių atstovais, Pakruojo mieste gyvenančiais kitataučiais ir su jais ryšius

palaikančiais ir/ar dirbančių organizacijų specialistais. Miesto gyventojai turėjo galimybę dalyvauti anketinėje apklausoje, kurios duomenys buvo naudojami Strategijos rengimui.

Rengiant Strategiją Pakruojo miesto VVG siekė, kad visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė išsamiai susipažinti su Strategijos tikslais, uždaviniais, veiksmais, įgyvendinimo eiga ir gautais rezultatais.

Siekiant užtikrinti visų suinteresuotų šalių įsitraukimą ir dokumento atitikimą Pakruojo miesto teritorijos gyventojų lūkesčiams, vadovautasi šiais principais: viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas; diskusija pagrįstas bendradarbiavimas ir kompromiso paieškos; uždavinių aiškumas, apibrėžtumas ir pagrįstumas; priemonių realumas ir įgyvendinamumas; mokymasis iš gerosios praktikos pavyzdžių Lietuvoje ir užsienyje; suderinamumas su Lietuvos nacionalinėmis ir Europos Sąjungos plėtros strategijomis; dėmesys strategijos įgyvendinimui; strateginio planavimo proceso tęstinumas ir lankstumas.

Žemiau pateikiami veiksmai, kurie buvo įgyvendinti Strategijos rengimo etape:

1. Susitikimai – konsultacijos:

Susitikimų – konsultacijų tikslas - pateikti informaciją apie pagrindinius Vietos plėtros strategijų akcentus, skirtumus, BIVP 2021–2027 m. ES fondų investavimo programą, rodiklius prie kurių prisidedama pagal 4.7. ir 4.9. Uždavinį, remiamas veiklas, tyrimo metodiką, BIVP metodą, projektinių idėjų rinkimą, informuoti apie geruosius ir tęstinius Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos 2016–2022 m. projektų veiklų pavyzdžius. Taip pat buvo vykdomos diskusijos dėl identifikuojamų problemų ir poreikių socialinėje srityje, gyventojų ekonominio aktyvumo didinimo ir verslo bei socialinio verslo galimybių Pakruojo mieste.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinų organizacijų atstovai, jaunimas, neįgalieji, pabėgėliai ar jų atstovai.

Konsultacijų data – 2023 m. sausio 16 d., sausio 18 d.

Rezultatai – buvo suorganizuoti 6 susitikimai. Susitikimų metu buvo pristatyti pirmosios Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos 2016–2022 m. pasiekti rezultatai, pristatytas naujos Strategijos rengimo planas. Su suinteresuotosiomis grupėmis diskutuota apie Pakruojo miesto problemas skirtingoms tikslinėms grupėms, aptartos stiprybės, galimybės ir grėsmės. Susitikimų darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai pateikti (žr. Strategijos 17–22, 29 priedą).

Apie konsultacijas skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

2. Fokusuotų grupių susitikimai:

Fokusuotų grupių susitikimų tikslas – mažose grupelėse su skirtingų sektorių atstovais aptarti kokios pagrindinės problemos yra Pakruojo mieste su kuriomis susiduria gyventojai, padiskutuoti kokias problemų sprendimo galimybes jie išvelgia, kokias grėsmes ir galimybes mato. Fokusuotų grupių susitikimų metu buvo naudojamas dar vienas papildomas darbo su grupe metodas „Pasaulio kavinė“ – naudojant šį metodą fokus grupių dalyviai ant A3 dydžio lapų diskutuodami žymėjo Pakruojo mieste esančias problemas su kuriomis susiduria skirtingų tikslinių grupių atstovai bei siūlė galimybes joms spręsti.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinų organizacijų atstovai, jaunimas.

Susitikimų data – 2023 m. sausio 25 d.

Rezultatai – buvo suorganizuoti 4 susitikimai. Susitikimų metu naudojant „Pasaulio kavinė“ metodą visų tikslinių grupių atstovai susirinkę į vieną grupę, dirbdami kartu, diskutuodami išgrynino pagrindines problemas tikslinėms grupėms, kuomet remiantis buvo parengta gyventojų apklausos anketa ir atliktas tyrimas. Fokusuotų grupių diskusijų darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai pateikti (žr. Strategijos 17–22, 29, 31 priedą).

Apie susitikimus skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

3. Projektinių pasiūlymų analizė:

Tikslas – iš ateityje potencialių projektų pareiškėjų surinkti preliminarinius projektinių idėjų pasiūlymus, kurie rengiant Strategiją padėtų geriau įsivertinti Pakruojo miesto organizacijų turimą potencialą vykdyti veiklas, kartu preliminariai įsivertinant reikalingų lėšų poreikį. Projektinių idėjų pateikimo šablonai buvo pateikti visų informaciniuose susitikimuose-konsultacijose bei fokus grupių susitikimuose dalyvavusiems asmenims, prašant juos pateikti savo projektines idėjas. Grįžtamasis ryšys buvo gautas iš 34 organizacijų, įstaigų, įmonių, verslo atstovų ar fizinių asmenų. Projektų idėjas teikė įvairios su socialiai pažeidžiamomis grupėmis, vaikais ir jaunimu, senais ir pagyvenusiais, neįgaliais asmenimis dirbančios organizacijos. Pagrindinės siūlomų įgyvendinti projektų veiklų sritys susijusios su įvairiomis edukacijomis, maisto gamybos ir kitų amatų įgūdžių įgijimu, edukacinėmis veiklomis, užimtumu ir stovyklų organizavimu, sveikatingumo skatinimu, emocinės ir fizinės sveikatos gerinimu. Buvo renkamos socialinio verslo projektinių idėjų pasiūlymai iš potencialių pareiškėjų. Atsižvelgiant į projektiniuose pasiūlymuose pateiktus preliminarinius lėšų poreikio skaičiavimus buvo planuojamas Strategijos biudžetas.

Laikotarpis: 2023 m. sausio 25 d. – 2023 m. vasario 27 d.

Projektinių pasiūlymų idėjų aprašas pateiktas (žr. Strategijos 32 priedą).

4. Pakruojo miesto gyventojų poreikių tyrimas:

Tikslas – siekiant užtikrinti kokybišką esamos situacijos analizę bei tikslingą numatomų sričių finansavimą buvo atlikta Pakruojo miesto gyventojų apklausa. Apklausa atlikta po statistinės rezultatų analizės pristatymo, tam, kad pasitikrinti ir išsiaiškinti, kurioms iš nustatytų probleminių sričių/stiprybių Strategijoje turi būti teikiamas didžiausias dėmesys. Apklausiai atlikti buvo parengtas elektroninis klausimynas, apimantis 13 klausimų. Apklausoje dalyvavo 386 respondentai.

Anketos pirmoje dalyje (2 klausimas) buvo siekiama išsiaiškinti gyventojų poreikius. Antrąją klausimų dalimi (3, 4, 5 klausimai) buvo siekiama išsiaiškinti respondentų polinkį imtis savo verslo. Trečioji dalis (6, 7, 8 klausimai) skirta nustatyti su kokiomis problemomis susiduria respondentai bei kokių veiklų/paslaugų jiems trūksta. Ketvirtoji anketos dalis (9–13 klausimai) buvo skirti išsiaiškinti respondentų pagrindinius demografinius rodiklius. Tyrimo anketa sudaro keturios pagrindinės dalys, kurias sudaro 13 pusiau struktūrizuotų klausimų. Anketos klausimai buvo pateikiami naudojant nominalines, rangines ir intervalines skales.

Apklauskos laikotarpis – 2023 m. sausio 25 d. – 2023 m. vasario 27 d.

Respondentai – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinų organizacijų atstovai, jaunimas.

Apklauskos anketa buvo publikuojama Google docs platformoje, naudojant apklausų vykdymo ir analizės skiltį. Nuoroda, kurioje pateikiama anketa (tiksliai sutrumpinta URL nuoroda: <https://forms.gle/Q7srJqhP2YKYCT3Y8>), taip pat apie vykdomą apklausą buvo platinama Pakruojo miesto VVG Facebook paskyroje (tiksliai nuoroda: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100070215249302>), Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje (tiksliai nuoroda: <https://www.pakruojomiestovvg.lt/naujienos/dalyvavome-pasaulinejelyderystes-konferencijoje/>), Pakruojo rajono savivaldybės internetiniame puslapyje (tiksliai nuoroda: <https://www.pakruojis.lt/naujienos/23/pakruojo-miesto-vietos-veiklos-grupe-organizuoja-pakruojo-miesto-situacijos-ir-gyventoju-poreikiu-tyrima:8199>). Taip pat anketos nuorodos buvo siunčiamos bendruomenių, vietos valdžios ir verslo atstovams siunčiant elektroniniu paštu. Siekiant užtikrinti lygiavertišką visų Strategijoje nusimatytų tikslinių grupių dalyvavimą apklausoje, taip pat buvo naudojame ne tik elektroninis, bet ir popierinis anketos variantas. Siekiant tvarumo ir gamtos saugojimo principų laikymosi, buvo skatinamas skaitmeninių, o ne popierinių anketų pildymas. Popierinės anketos

buvo išdalintos bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų atstovams, Pakruojo miesto seniūnijoje ir kt.

Rezultatas – atlikta Pakruojo miesto gyventojų apklausa, kurioje dalyvavo 386 respondentai. Apklausos rezultatai parodė, kad Strategijoje analizuojant Pakruojo miesto esamą situaciją išvados atitinka realią situaciją. Taip pat padėjo identifikuoti miesto problematiškiausias sritis. Apklausos ataskaita ir anketa pateikti (žr. Strategijos 30 priedą).

5. Vieši pristatymai:

Viešo pristatymo tikslas – pristatyti dalyviams Strategijos projektą ir aptarti Strategijoje numatytus veiksmus.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovai.

Viešų pristatymų datos – 2023 m. vasario 10 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 23 priedą). 2023 m. kovo 2 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 24 priedą). 2023 m. kovo 23 d. Pakruojo r. savivaldybės tarybos posėdis; (žr. Strategijos 27 priedą). 2023 m. kovo 30 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 26 priedą). 2023 m. kovo 30 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos posėdis; (žr. Strategijos 28 priedą). 2023 m. kovo 30 d. informacinis Strategijos pristatymo renginys visuomenei. (žr. Strategijos 25 priedą).

Strategijos projektas visuomenei buvo pristatytas informaciniame renginyje. Taip pat parengtas Strategijos projektas buvo patalpintas Pakruojo miesto VVG tinklapyje (adresas: <https://www.pakruojomiestovvg.lt/naujienos/2839/>), tad Strategijos teritorijos gyventojai galėjo iš anksto susipažinti su parengtu Strategijos projektu, pateikti pastabas ir pan. Pastabų gauta nebuvo, į pristatymo metu pateiktus klausimus atsakyta. Strategijos projektui pritarta. Strategija 2023 m. kovo 23 d. pristatyta Pakruojo rajono savivaldybės tarybai, kovo 30 d. Šiaulių regiono plėtros tarybai. Jų metu Strategijos projektui pritarta.

Rezultatai – dalyviams pristatyta Strategija, gauti pasiūlymai į kuriuos atsižvelgta (pvz. tinklų, tam tikrų soc. paslaugų kūrimas ir kt.). Taip pat susitikimo metu aptartos priemonės, kurias įgyvendinus būtų užtikrintas planuojamų rezultatų pasiekimas.

Apie informacinį renginį ir paskelbtą Strategijos projektą visuomenei susipažinti ir pateikti pasiūlymus skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

Viešuosiuose renginiuose, skirtuose gyvenamosios vietovės bendruomenės informavimui, konsultacijoms, poreikio tyrimui, problemų ir galimybių analizei ir kitai naudingai informacijai vietos bendruomenei, buvo užtikrintos galimybės:

- dalyvauti neįgaliesiems - buvo pasirenkamos patalpos pritaikytos judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims.
- dalyvauti vyresnio amžiaus asmenims ir specifinius poreikius turinčioms tikslinėms grupėms.
- dalyvauti skirtingoje socialinėje padėtyje esantiems asmenims – renginiai nemokami.
- informacija apie renginius buvo platinama ir specifinius poreikius turinčioms tikslinėms grupėms, lengvai suprantama (lengvai skaitoma) kalba ir šriftu, vadovaujantis universalaus dizaino principu, kviečiant ir registruojant į renginius buvo identifikuojami specialieji dalyvių poreikiai, nebuvo poreikio, renginio metu užtikrinti vertimą į gestų, ar užsienio kalbą.
- renginiai buvo organizuojami patalpose, pritaikytose judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims (netoli nuo įėjimo į objektą įrengtos asmenims, turintiems negalią, skirtos automobilių stovėjimo vietos, užtikrintos galimybės asmenims, judantiems vežimėliu, be kliūčių savarankiškai patekti į objektą, nevaržomai judėti objekto patalpų viduje, pirmame pastato aukšte, naudotis pritaikyta konferencijų sale ir joje esančia įranga (nefiksuotos kėdės, mobilieji mikrofonai, prieinama pakyla kalboms sakyti), sanitarinėmis patalpomis (judėjimui vežimėliu pritaikyta erdvė,

prieinamame aukštyje įrengta kriauklė, veidrodis, higienos priemonės), tinkamai pažymėti pastate esantys permatomi objektai (durys), laiptai ir kitos kliūtys aklųjų ir silpnaregių asmenų judėjimui).

5. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS ⁴

I. TIKSLAS: SKATINTI PAKRUOJO MIESTO GYVENTOJŲ AKTYVIĄ ĮTRAUKTĮ Į BENDRUOMENĘ, UŽTIKRINANT SOCIALINIŲ IR SOCIOKULTŪRINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ BEI DIDINTI GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMO GALIMYBES, SKATINANT JŲ VERSLUMĄ, BENDRADARBIAVIMĄ TURIZMO IR VERSLO SRITYSE										
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Viso 2023-2029 m.
		Europos socialinis fondas +	0,00	138 731,03	231 112,72	231 112,72	231 112,72	231 112,72	0,00	1 063 181,91
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	12 240,97	20 392,29	20 392,29	20 392,29	20 392,29	0,00	93 810,13
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	67 828,00	112 994,99	112 994,99	112 994,99	112 994,99	0,00	519 807,96
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso tikslui:	0,00	218 800,00	364 500,00	364 500,00	364 500,00	364 500,00	0,00	1 676 800,00
1.1. Uždavinys: Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas										
		Europos socialinis fondas +	0,00	77 544,81	101 844,94	101 844,94	101 844,94	101 844,94	0,00	484 924,57
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	6 842,19	8 986,31	8 986,31	8 986,31	8 986,31	0,00	42 787,43
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	37 913,00	49 793,75	49 793,75	49 793,75	49 793,75	0,00	237 088,00
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:	0,00	122 300,00	160 625,00	160 625,00	160 625,00	160 625,00	0,00	764 800,00
1.1.1. veiksmas. Teikti	Viešieji ir privatūs juridiniai	Europos socialinis fondas +	0,00	50 724,32	62 834,76	62 834,76	62 834,76	62 834,76	0,00	302 063,36

		Iš viso veiksmui:	0,00	42 300,00	61 525,00	61 525,00	61 525,00	61 525,00	0,00	288 400,00
1.2. Uždavinys: Organizuoti mokymo ir darbinių įgūdžių ugdymui skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką										
		Europos socialinis fondas +	0,00	20 765,27	36 339,23	36 339,23	36 339,23	36 339,23	0,00	166 122,19
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	1 832,23	3 206,40	3 206,40	3 206,40	3 206,40	0,00	14 657,83
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	10 152,50	17 766,87	17 766,87	17 766,87	17 766,87	0,00	81 219,98
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:	0,00	32 750,00	57 312,50	57 312,50	57 312,50	57 312,50	0,00	262 000,00
1.2.1. veiksmas. Vykdyti mokymo ir darbinių įgūdžių ugdymui skirtas veiklas darbingiems neaktyviems gyventojams	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	20 765,27	36 339,23	36 339,23	36 339,23	36 339,23	0,00	166 122,19
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	1 832,23	3 206,40	3 206,40	3 206,40	3 206,40	0,00	14 657,83
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	10 152,50	17 766,87	17 766,87	17 766,87	17 766,87	0,00	81 219,98
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	0,00	32 750,00	57 312,50	57 312,50	57 312,50	57 312,50	0,00	262 000,00
1.3. Uždavinys: Organizuoti veiklas, skirtas gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui ir verslo kūrimui bei plėtrai Pakruojo mieste										
		Europos socialinis fondas +	0,00	40 420,95	70 736,66	70 736,66	70 736,66	70 736,66	0,00	323 367,59

		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		LR valstybės biudžetas	0,00	3 566,55	6 241,47	6 241,47	6 241,47	6 241,47	0,00	28 532,43	
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	19 762,50	34 584,37	34 584,37	34 584,37	34 584,37	0,00	158 099,98	
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Iš viso uždaviniui:	0,00	63 750,00	111 562,50	111 562,50	111 562,50	111 562,50	0,00	510 000,00	
1.3.1. Veiksmas. Vykdyti verslumo skatinimo, verslumo įgūdžių ir priemonių, reikalingų verslo pradžiai ir sustiprinti mui veiklas	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, savarankiško verslo atstovai atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	40 420,95	70 736,66	70 736,66	70 736,66	70 736,66	0,00	323 367,59	
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		LR valstybės biudžetas	0,00	3 566,55	6 241,47	6 241,47	6 241,47	6 241,47	6 241,47	0,00	28 532,43
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	19 762,50	34 584,37	34 584,37	34 584,37	34 584,37	34 584,37	0,00	158 099,98
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	0,00	63 750,00	111 562,50	111 562,50	111 562,50	111 562,50	0,00	510 000,00	
1.4. Uždavinys. Bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos tinklų sukūrimas tarp skirtingų šalies regionų vietos veiklos grupių turizmo bei verslo srityje											
		Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	22 191,89	22 191,89	22 191,89	22 191,89	0,00	88 767,56	
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	1 958,11	1 958,11	1 958,11	1 958,11	0,00	7 832,44	
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	10 850,00	10 850,00	10 850,00	10 850,00	0,00	43 400,00	

		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:	0,00	0,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	0,00	140 000,00
1.4.1.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	22 191,89	22 191,89	22 191,89	22 191,89	0,00	88 767,56
veiksmas.		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vykdyti		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	1 958,11	1 958,11	1 958,11	1 958,11	0,00	7 832,44
bendradar		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	10 850,00	10 850,00	10 850,00	10 850,00	0,00	43 400,00
biavimo		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
iniciatyvas										
turizmo ir										
verslo										
srityje,										
sukuriant										
bendras										
iniciatyvas										
su šalies										
regionų										
vietos										
veiklos										
grupėmis,										
įtraukiant										
jų										
teritorijose										
veikiančiu										
s viešojo,										
nevyriausy										
binio ir										
verslo										
sektorių										
subjektus										
		Iš viso veiksmui:	0,00	0,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	0,00	140 000,00
2. TIKSLAS – SKATINTI SOCIALINIŲ VERSLŲ KŪRIMĄSI IR PLĖTRĄ, SIEKIANT TEIGIAMO SOCIALINIO IR EKONOMINIO POVEIKIO PAKRUOJO MIESTE										
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Viso 2023- 2029 m.

		Iš viso veiksmui:	0,00	183 400,00	275 100,00	183 400,00	91 700,00	0,00	0,00	733 600,00
--	--	------------------------------	-------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------	-------------	-------------------

	Lėšos strategijos įgyvendini mui	Iš viso:	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	Europos socialinis fondas +	1 063 181,91	0,00	138 731,03	231 112,72	231 112,72	231 112,72	231 112,72	0,00
	Europos regioninės plėtros fondas	465 142,05	0,00	116 285,51	174 428,27	116 285,51	58 142,76	0,00	0,00
	LR valstybės biudžetas	134 852,08	0,00	22 501,46	35 783,02	30 652,78	25 522,53	20 392,29	0,00
	Savivaldybės biudžeto lėšos	747 223,96	0,00	124 682,00	198 275,99	169 848,99	141 421,99	112 994,99	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Lėšos strategijos administra vimui	Iš viso:	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Europos regioninės plėtros fondas	185 000,00	11 573,60	36 818,70	48 288,70	32 689,50	24 660,50	20 646,00	10 323,00
	LR valstybės biudžetas	15 000,00	938,40	2 985,30	3 915,30	2 650,50	1 999,50	1 674,00	837,00

	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

		Iš viso vietos plėtros strategijai	
		Europos socialinis fondas +	1 063 181,91
		Europos regioninės plėtros fondas	650 142,05
		LR valstybės biudžetas	149 852,08
		Savivaldybės biudžeto lėšos	747 223,96
		Privačios lėšos	0,00

⁴ Pakruojo miesto VVG vietos plėtros strategijos veiksmų lėšų poreikio pagrindimas pateiktas (žr. Strategijos 33 priedą).

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

6.1. VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI

Už veiksmų, skirtų Strategijai įgyvendinti, atranką, Strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi Pakruojo miesto VVG valdymo organai:

Visuotinis narių susirinkimas atsakingas už:

- Strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimą;
- Metinių Strategijos ataskaitų tvirtinimą;
- Galutinės Strategijos ataskaitos tvirtinimą.

Kolegialus VVG valdymo organas (valdyba) atsakingas už:

- vietos plėtros paraiškų atrankos kriterijų, jų balų ir vietos plėtros paraiškų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo tvirtinimą;
- vietos plėtros projektų paraiškų vertintojų sąrašo tvirtinimą;
- vietos plėtros paraiškų vertinimo ataskaitų tvirtinimą;
- siūlomų finansuoti ir rezervinio vietos projektų sąrašų tvirtinimą (atsižvelgiant į vietos plėtros projektų vertintojų vertinimo ataskaitoje pateiktas vertinimo išvadas);
- vietos plėtros stebėsenos ataskaitų svarstymą ir tvirtinimą;
- rizikų, susijusių su vietos plėtros įgyvendinimu, valdymą;
- kitus klausimus, susijusius su Strategijos įgyvendinimu.

Vienasmenis VVG valdymo organas – vadovas (direktorius) atsakingas už:

- kvietimų teikti vietos plėtros projektus atrankai rengimą ir skelbimą;
- vietos plėtros projektų paraiškų registravimą, bylų formavimą ir archyvavimą;
- vietos plėtros projektų pareiškėjų konsultavimą;
- Strategijos stebėsenos ataskaitų rengimą;
- komunikaciją su vietos plėtros projektų vertintojais, pareiškėjais, LR vidaus reikalų ministerija, Centrine projektų valdymo agentūra ir kitais suinteresuotais asmenimis;
- atskirų užduočių, susijusių su Strategijos įgyvendinimu, vykdymą;
- Strategijos įgyvendinimo viešinimą;
- kitus klausimus, susijusius su Strategijos įgyvendinimu.

Pakruojo miesto VVG nariais yra toje teritorijoje veiklą vykdančios trijų šalių partneriai – bendruomeninės ir kitos nevyriausybinės organizacijos, asocijuotos verslo struktūros ir įmonės, Pakruojo r. savivaldybės taryba veikianti per Pakruojo rajono savivaldybės administraciją. Pakruojo miesto VVG kolegialaus valdymo organo (valdybos) nariais yra abiejų lyčių asmenys: moterų ir vyrų ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų, ir vienas kolegialaus valdymo organo (valdybos) narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos arba savivaldybės jaunimo reikalų tarybos.

Už Strategijos įgyvendinimo stebėseną, kurios tikslas užtikrinti tinkamą ir kokybišką Strategijos įgyvendinimą, atsakinga Pakruojo miesto VVG. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija koordinuos, kaip Pakruojo miesto VVG atlieka Strategijos stebėseną. Pakruojo miesto VVG Strategijos stebėseną vykdys vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėmis. Pakruojo miesto VVG užtikrins, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie

planuotas ir pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, atrinktus finansuoti ir baigtus įgyvendinti projektus ir kt.

Pakruojo miesto VVG, atlikdama Strategijos stebėseną, vieną kartą per kalendorinius metus parengs metinę ataskaitą apie Strategijos įgyvendinimą per praėjusius kalendorinius metus ir ją pateiks Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėmis. Pakruojo miesto VVG, pagal nustatytą Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metinės / galutinės ataskaitos formą, parengs metinę ataskaitą. Metinė / galutinė ataskaita bus patvirtinta Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo metu.

Projektų vykdytojų atrankos procedūros bus vykdomos skaidriai ir neribojant konkurencijos, t.y. nebus sudaromos protekcinės sąlygos teikti projektines, galinčios iškreipti konkurencijos sąlygas ūkio subjektams. Projektų vykdytojai bus atrinkami atviro konkurso būdu.

Esant poreikiui atlikti Strategijos pakeitimus, jie bus vykdomi pagal pakeitimų iniciavimo procedūrą. Strategijos pakeitimus tvirtina Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas. Atliekant Strategijos pakeitimus privaloma užtikrinti Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių bei Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklių nustatytus reikalavimus. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos pakeitimai papildomai turi būti suderinti su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Pakruojo miesto VVG rengiant Strategiją vadovavosi šiais horizontaliaisiais principais:

- partnerystės ir atvirumo;
- lyčių lygybės;
- nediskriminavimo;
- jaunimo dalyvavimo.

Pakruojo miesto VVG veiksmai, susiję su principų laikymusi rengiant Strategiją:

Jaunimo dalyvavimo:

Vietos plėtros strategijos rengimo etapais jauni asmenys buvo kviečiami dalyvauti informaciniuose ir diskusijų susitikimuose. Įvyko du atskiri susitikimai su Pakruojo miesto jaunimo, jaunimo organizacijų atstovais, su jaunimu dirbančiais specialistais, neformalių jaunimo organizacijų atstovais, jiems įprastoje jaunimo erdvėje. Pirmame informacinio pobūdžio susitikime buvo pristatoma informacija apie pagrindinius vietos plėtros strategijų akcentus, skirtumus, BIVP 2021-2027 m. ES fondų investavimo programą, rodiklius, preliminariais remiamas veiklas, tyrimo metodiką, BIVP metodą. Antrame susitikime Fokus grupėse buvo diskutuojama, dėl identifikuojamų problemų ir poreikių jaunimo įvairiose srityse, strategijos priemonių pritaikymo jaunimo problemų sprendimui ir užimtumui didinti jaunimo veiklos prioritetų, jaunimo ekonominio aktyvumo didinimo, verslo bei socialinio verslo galimybių Pakruojo mieste. Pakruojo atviras jaunimo centras pateikė projektinės idėjos pasiūlymą su idėjomis ir veiklomis, kurias jaunimas siūlytų įgyvendinti Pakruojo mieste. Vykdam anketinę apklausą jaunimui taip pat buvo suteikta galimybė išsakyti savo nuomonę apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją, opiausias problemas, plėtros perspektyvas ir pagrindinius plėtros poreikius.

Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas:

Rengiant vietos plėtros strategiją įvairiais būdais buvo siekiama įtraukti kuo daugiau vietos gyventojų, neišskiriant gyventojų pagal lytį, amžių, tautinę kilmę, religiją, įsitikinimus, lytinę orientaciją ir pan. Papildomi susitikimai įvyko siekiant išanalizuoti socialiai pažeidžiamiausių grupių – neįgaliųjų, migrantų/pabėgėlių, priklausomybių turinčių asmenų, socialinės rizikos šeimų – situaciją ir poreikius. Vietos gyventojų anketinė apklausa aprėpė abiejų lyčių asmenis, jaunimą ir vyresnio amžiaus gyventojus, taip pat skirtingų profesijų, skirtingo socialinio statuso gyventojus. Rengiant strategiją buvo bandoma išsiaiškinti priemones, kurios stiprintų socialinę įtrauktį ir sprendamos daugumos gyventojų problemas bei užtikrintų veiksmingą socialinės atskirties ir skurdo mažinimą bei integraciją į vietos bendruomenę.

Partnerystės ir atvirumo:

Įtraukimas į Strategijos rengimo procesą vietos valdžios, verslo ir nevyriausybinių sektoriaus organizacijos ir įstaigos. Buvo atsižvelgiama į ekonominių ir socialinių partnerių, organizacijų atstovaujančių pilietinei visuomenei, aplinkosaugos partnerių, nevyriausybinių organizacijų ir įstaigų, atsakingų už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą, įstaigų dirbančių su sunkiomis tikslinėmis grupėmis (pvz. Probacijos tarnybos skyrius) išreikštas problemines sritis ir galimybes.

Įgyvendinant vietos plėtros strategiją bus taip pat vadovaujamosi horizontaliaisiais principais ir užtikrinamas Horizontalieji principai reiškia vertybių ir praktikos rinkinį, kuriame pirmenybė teikiama teisingumui, įtraukčiai ir demokratiniam sprendimų priėmimui. Jie bus naudojami kuriant ir įgyvendinant projektus bei pačią strategiją. Vertinant projektus ir atrenkant projektų vykdytojus vadovausimės šiais principais:

- lyčių lygybė: į strategijos valdymo ir stebėsenos procedūras įtrauksime visų lyčių atstovus ir sieksime pašalinti disbalansą bei diskriminaciją. Taip pat sudarysime sąlygas visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.
- jaunimo dalyvavimas: jauni žmonės bus įtraukiami į atskirus strategijos administravimo ir įgyvendinimo procesus: organizuojant Pakruojo miesto VVG valdybos darbą; kviečiant teikti projektų paraiškas; konsultuojami projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais.
- nediskriminavimo: visiems asmenims sieksime suteikti vienodas galimybes dalyvauti tiek strategijos įgyvendinime, tiek stebėsenoje turėti lygias teises ir galimybes užimti darbo vietas, gauti švietimą, naudotis VVG paslaugomis ir kt. Be to, vadovaujantis šiuo principu sieksime skatinti socialinę integraciją ir užkirsti kelią socialinei atskirčiai.
- partnerystės ir atvirumo: bus skatinamas dalyvavimas VVG tinklo, nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose, kurie susiję su Strategijos rengimu ir pasirengimu jas įgyvendinti. Taip pat skatinamas bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos miestų VVG, vietos lygmens bendradarbiavimas bei bendradarbiavimo su kitų šalių VVG.
- skaidrumas: sieksime užtikrinti viešumo, atvirumo ir skaidrumo principą, informuodami visuomenę apie savo veiklą, priimtus sprendimus ir kitus svarbius dalykus.
- atskaitomybė: teiksime pirmenybę atskaitomybei už sprendimų priėmimo procesus ir rezultatus ir sieksime užtikrinti, kad sprendimus priimančys asmenys būtų atsakingi už savo veiksmus.
- savitarpio pagalba: skatinsime savitarpio pagalbą ir bendradarbiavimo veiksmus, pabrėždami bendruomenės paramos ir solidarumo svarbą. Šis principas yra svarbus, kadangi jis padeda užtikrinti socialinį teisingumą ir lygybę, atsakomybę bei solidarumą veikloje. Taip pat jis labai svarbus siekiant užtikrinti socialinę gerovę ir teisingumą projektų vykdytojams, nes tik įgyvendinant savitarpio pagalbos principą galima pasiekti harmoningą ir solidaria VVG veiklą.

Horizontalieji principai teikia pirmenybę teisingumui, įtraukčiai, demokratiniam sprendimų priėmimui ir kolektyviniams veiksams, kurie gali duoti teisingesnių ir tvaresnių rezultatų socialiniame, politiniame ir vystymosi VVG veiklos kontekste.

Pakruojo miesto VVG viešins vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eigą, rezultatus ir kitą naudingą informaciją Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt. Pakruojo miesto VVG skatins miesto vietos veiklos grupės teritorijos gyventojus ir šioje teritorijoje veiklą vykdančius juridinius asmenis dalyvauti vietos plėtros strategijos įgyvendinime. Informacijos sklaida vyks naudojant telekomunikacijos, spaudos ir kt. priemones.

Rengiant kvietimus teikti vietos projektams dokumentaciją apie tai iš anksto bus skelbiama interneto svetainėse <https://www.pakruojomiestovvg.lt/> grupė bei [www.pakruojis.lt.](http://www.pakruojis.lt), Pakruojo miesto VVG nariai skleis informaciją asmeniškai. Projekto dokumentai bus paskelbti jau minėtose interneto svetainėse. Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami ne tik interneto svetainėse, bet ir asmeniškai kreipiantis į bendruomenių lyderius, jog šie informaciją apie galimybes pasinaudoti Strategijos parama paskleistų savo rate informacija, talpinama socialiniuose tinklapiuose.

Atliekant surinktų vietos projektų vertinimą, informacija apie atskirų vertinimo etapų rezultatus bus skelbiama interneto svetainėse <https://www.pakruojomiestovvg.lt/> grupė ir www.pakruojis.lt. Strategijos įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi jau minėtose interneto svetainėse ir susitikimų su vietos bendruomene metu. Vietos lyderių bus prašoma pagalbos organizuojant susitikimus. Taip pat bus vykdomos gyventojų apklausos, jų metu bus prašoma išsakyti, kiek naudingi Pakruojo miesto VVG teritorijai yra įgyvendinti projektai, ar jų poveikis toks, kokio buvo tikimasi ir pan. Tai padės Pakruojo miesto VVG valdybai įvertinti, ar Strategijos projektų įgyvendinimas vyksta pagal planą, o gal yra reikalingi pakeitimai. Pakruojo miesto VVG teritorijos aktyvinimo veiklos bus organizuojamos nuolat tikslinantis su potencialiais vietos projektų pareiškėjais. Pakruojo miesto VVG ketina kviešti daugiau projektinės patirties turinčius gyventojus ir organizacijas prisidėti perteikiant savo patirtį mažiau patyrusiems, taip skatinant bendradarbiavimą.

7. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS

PRIEDAI

1. Priedas. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės steigimo sutartis;
2. Priedas. VVG valdymo struktūros schema;
3. Priedas. Pakruojo miesto VVG narių sąrašas;
4. Priedas. Pakruojo miesto VVG valdybos narių sąrašas;
5. Priedas. Pakruojo miesto vietos plėtros strategijos 2023–2029 m. rengimo darbo grupė, patvirtinta 2022 m. lapkričio 29 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo protokolu Nr. 4.
6. Priedas. Pakruojo miesto vietos plėtros strategijos 2023–2029 m. rengimo planas patvirtintas 2022 m. lapkričio 29 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo protokolu Nr. 4.
7. Priedas. 2023–02–01 Ketinimo bendradarbiauti susitarimas Nr. 1 su Biržų miesto vietos veiklos grupe ir dalyvių sąrašas;
8. Priedas. 2023–02–01 Ketinimo bendradarbiauti susitarimas Nr. PMVVG–1 su Joniškio miesto vietos veiklos grupe ir dalyvių sąrašas;
9. Priedas. Projekto atitikties specialiesiems projektų atrankos kriterijams deklaracija;
10. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės įstatų kopija (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių 4.1, 4.2, 4.3., 4.4., 4.5, 4.6 punktams);
11. Priedas. Juridinio asmens registrų išrašas apie vadovą, kolegialaus valdymo organo sudėtį (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių 4.3., 4.4. punktams);
12. Priedas. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimas (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių 4.3.3 punktui);
13. Priedas. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės kolegialaus valdymo organo narių ir jų atstovaujamų organizacijų sąrašas, įgaliojimai, įgaliojimų protokolai (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių 4.3., 4.4. punktams);
14. Priedas. Kolegialaus valdymo organo narių viešųjų ir privačių interesų deklaracijų kopijos (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijos rengimo ir atrankos taisyklių 4.4.3 punktui);
15. Priedas. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės naudos gavėjų registracijos sąrašas JANGIS sistemoje;
16. Priedas. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vadovo CV (gyvenimo aprašymas) ir diplomų kopijos, Darbo sutartis (įrodant atitiktį Vietos plėtros strategijos rengimo ir atrankos taisyklių 4.6 punktui);
17. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo r. savivaldybės politikais, savivaldybės ir valstybės įmonių bei įstaigų atstovais sąvadas: darbotvarkės, medžiaga, dalyvių sąrašai, protokolai;
18. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo miesto bendruomenių, mieste veikiančių nevyriausybinė organizacijų ir neformalių organizacijų atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
19. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
20. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo mieste gyvenančiais migrantais/kitataučiais ir su jais ryšius palaikančiais ir/ar dirbančių organizacijų specialistais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
21. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo verslo atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;

22. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo mieste veikiančių neįgaliųjų organizacijų ir įstaigų atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
23. Priedas. 2023–02–10 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu pristatyti gauti pasiūlymai Strategijai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
24. Priedas. 2023–03–02 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu pristatyti Strategijos duomenų tyrimai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
25. Priedas. Informacinio renginio „Parengtos Pakruojo miesto vietos plėtros strategijos 2023-2029 m. pristatymas teritorijos gyventojams“ 2023 m. kovo 30 d. darbotvarkė, dalyvių sąrašas;
26. Priedas. 2023–03–30 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu pritarta Strategijai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
27. Priedas. 2023–03–23 Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T–79, dėl savivaldybės biudžeto lėšų;
28. Priedas. 2023–03–30 Šiaulių regiono plėtros tarybos gauta regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. ŠR/TS–17 patvirtinta išvada;
29. Priedas. Strategijos viešinimo viešojoje erdvėje vaizdai, susitikimų/konsultacijų/diskusijų vaizdai, susirinkimų vaizdai;
30. Priedas. Pakruojo miesto gyventojų nuomonės tyrimas, anketa;
31. Priedas. Pakruojo miesto gyventojų Focus grupių susitikimų duomenų analizė;
32. Priedas. Pateiktų projektinių idėjų suvestinė.
33. Priedas. Pakruojo miesto VVG vietos plėtros strategijos veiksmų lėšų poreikio pagrindimas.